

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

ANTİK YUNAN MİTOLOJİSİNİN KADINLARINA

DAİR

öy -
kü -
ler

NESİBE
ÇAKIR

ANTİK YUNAN MİTOLOJİSİNİN KADINLARINA DAİR ÖYKÜLER

NESİBE ÇAKIR

Nesibe Çakır 1967 yılında Almanya'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Arkeoloji Bölümü'nü bitirdikten sonra Almanya'da Klasik Arkeoloji, Ön Asya Arkeolojisi ve Sanat Tarihi alanlarında eğitimine devam etti. Antik Dönem kadın ikonografisi ve çalışmaları uzmanı Prof. Carola Reinsberg yanında yüksek lisans tezini yapmıştır.

Çeşitli dergilerde yayımlanan yazıları ve öyküleri dışında çocuklar için yazdığı 'Kilikya'nın Son Korsanları' adlı fantastik tarihi roman ilk kitabıdır. Çukurova Üniversitesi Arkeoloji Bölümü'nde öğretim görevlisi olan Nesibe Çakır evli ve bir kız çocuğu annesidir.

ayizi
kitap

Ayizi Yayınları 39
Edebiyat Dizisi 19

ANTİK YUNAN MİTOLOJİSİNİN
KADINLARINA DAİR ÖYKÜLER

Nesibe Çakır

1.Baskı, Şubat 2016, Ankara

ISBN: 978-605-65272-9-6

Yayıncı Sertifika No: 20762

Yayına Hazırlayan
Can Canköçak

Kapak Tasarımı ve Sayfa Düzeni
Tennur Baş

Baskı ve Cilt:
Sena Ofset

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi

B Blok 6. Kat No. 4NB 7-9-11

Topkapı 34010 İstanbul Tel: 90.212.613 03 21

Sertifika No: 12064

AYIZI YAYINLARI

A: Atatürk Bulvarı No: 223/12 06680 Kavaklıdere/Ankara Türkiye

T: +90.312.467 16 18 F: +90.312.467 16 19

W: www.ayizi.com.tr E: bilgi@ayizi.com.tr

ANTİK YUNAN MİTOLOJİSİNİN KADINLARINA DAİR ÖYKÜLER

Nesibe Çakır

İçindekiler

Medusa	9
Andromeda	17
Demeter	25
Medea ve Kirke	33
Ariadne	41
İphigénie	49
Atalante	57
Danae	65
Pandora	75
Kişiler Sözlüğü	87
Sözlük	91

für Carola

anneler ve kızları için...

MEDUSA

Yeryüzünden varlığımı silmek istedim.

Ben Medusa, tanrıların dünyasında sadece bir ölümlüyüm.

Güneşin gecikmiş ışıkları obsidiyen aynalara vururken hem sonum hem de kurtuluşum olan hasır sepetten gözlerimi ayıramıyorum. Odanın ortasında, üç ayaklı bronz sehpanın üzerinde duruyor; kenarından deri parçası sarkmış, içinden çürümüş yosun ve tuz kokusu yayılıyor alçak tavanlı atölyeme. Etrafım renklerini kaybediyor sanki. Her şey silik sarı ve boz bulanık tonlara bürünüyor. Başım dönüyor, zamanın geçmesini istiyorum, hızla akmasını.

Poseidon'un sevgilisi olduğum güne lanet ediyorum. Ona âşık olduğumu sanmıştım. Yanılmışım. Onca zaman böbürlenmek dışında hiçbir şey yapmadı. Tek derdi Athena'yı alt etmek olduğundan beni o kaprisli tanrıçanın hiddetine terk etti ve şimdi kılını bile kıpırdatmıyor. Athena tanrıların bile düşman olmaktan sakındığı biri.

Poseidon, uğursuz Poseidon! Senin yüzünden başıma gelenlere önceleri kızsam da bilmeden iyilik ettin aslında bana.

Sepeti koltuğumun altına almadan önce, uzun yeşil şalımların bir ucunu kaymasın diye kemerime sıkıştırıyorum. Yerleri süpüren, ipekten büzgülü tuniğim hiton her yerimi gizliyor.

Ahşap oymalı kemerli kapıdan salona geçtiğimde duvar boyunca uzanan asma katta kız kardeşlerimin solgun yüzleriyle beni beklediklerini görüyorum. Hayvanların insanlarındakinden kat kat gelişkin olan duyularıyla gözyaşlarını görüyor ve ince hıçkırıklarını duyabiliyorum: Uzağa sıçrayan Euryale ve güçlü Stheno. İkisi de kıpırdamadan, bir heykel gibi salonu boydan boya geçişimi izliyor. Ayağımda kemik rengi deri bağcıklı çizmelerimle granit zeminin üzerinden kayarcasına yürürken kendi sesimi dinliyorum: Her adımda kumaş hışırdaması ve sepetin saz iplerle örülmüş ilmeklerinin can çekişir gibi inlemesi.

Tanrıların Gigantlarla savaşını anlatan sahnelerle süslenmiş bronz kapının kanatları gıcırdayarak kendiliğinden açılıyor. Sütunların çevrelediği gizli bahçeye çıktığımda güvercinlikte guruldayan güvercinlerin sesi kaplıyor ortalığı.

Perseus sırtı dönük, defne ve hurma ağaçlarını seyrediyor.

Hafif bir esintiyle purpur renkli kısa pelerini chlamys dalgalanıyor. Yanındaki mermer sütuna dayalı bronz kalkana yan gözle bakmadan edemiyorum. Geldiğimi yeni fark etmiş gibi ağır ağır bana dönüyor. Gözlerinin altı çökmüş, günlerdir uyumamışa benziyor.

İnce bir çizgi halini almış dudaklarını nerdeyse aralamadan konuşuyor: “Hazır mısın?”

Sesi kısık, bir fısıltı, sanki nefes almakta zorlanıyor.

Sepeti yere bırakıp doğruluyorum. “Sonunda Athena seni ne hale getirdi. Kahramanlığın bedeli bu olsa gerek.”

Perseus çelimsiz omuzlarını aşağı sarkıtmış, gözlerime bakmıyor. Sanki yerdeki mozağin ayrıntılarını hafızasına kazı-maya çalışıyor.

“Yüzüme bak!” diyorum.

“Beni taşa çevirmeyecek misin?”

Savaşçı, kahraman veya ödlele fark etmez, bir erkeğin korkuları varlığımla ortaya çıkıyor. Büyücü Medusa'nın varlığıyla. Oysaki suç tamamen kendilerinde, gözlerime yansıyan görüntülerinde. Bana baktıklarında korkularının çıplak suretlerini görünce dehşete düşüyorlar. Dış dünyadan kopuyor, hissizleşiyor, insani yanlarını yitirerek birer heykele dönüşüyorlar.

“Önlemini almışsın bakıyorum. Athena seni yenilmezlikle kuşatmış,” diyorum sorusunu duymamış gibi.

Kafasında o tuhaf görünmezlik şapkası, ayağında toz ve yağ-

murdan rengi atmış uçan çizmeleri bedenine büyük ve eğreti duruyor. Kemerine sıkıştırdığı Hermes'in hediyesi kısa kılıcın soğuk metali parlıyor.

Kendisini süzdüğümü fark edince tedirginleşip üstüne başına bakınıyor. Bilmiyor ki işe yaramıyor bu ödünç şeyler.

“Onları kabul etmeseydim şüphelenirdi.”

“Buraya geldiğine pişman değilsindir umarım.”

“Değilim; annen Keto, beni bebekken bırakıldığım denizde boğulmaktan kurtarmış. Borcumu sana ödeyeceğim.”

İkimizin arasında, dairesel çerçeveye alınmış yer mozaigine bakıp kalıyor bir anlığına. Hem öte dünyanın hem de denizlerin sembolü kanatlı denizatlarının çektiği bir arabada eğlenen Nereidler, neşeleri ardında kötülüğü saklar gibiler habersizce.

Arkasından vuran ışık Perseus'u bir gölgeye dönüştürmüştü. Varlığıma alışmaya çalışan kaçak bakışlarla beni inceliyor. Alelade görüntümün altında ürküten bir ipucu yakalamaya çalışıyor sanki.

“Kız kardeşlerim gibi ölümsüz değilim, olmak da istemiyorum! Fakat onlar ve senin yardımınızla tanrıları kandırabiliriz,” diyerek konuya giriyorum.

“Cesaretinden ve aklından etkilenmedim desem yalan olur.”

“İşte götüreceğin hediye bu, Athena hiçbir şey sezmeyecek.”

Saç buklelerinde yılanların yuvalandığı kesik başı kaldırıyorum. Perseus hazırlıksız yakalanmışçasına bir adım geri-

ye sendeliyor. İfadesinde kesilme anının takılı kaldığı canlı maskeye bakakalıyor. Zeus'un oğlu acayip tırsıyor kara tanrıçadan, hissedebiliyorum ve kokusunu alıyorum.

“Korkma, Athena anlamaz. Beni öldür ve başımı getir diye gönderdi seni. Bu gördüğün de ölümün ispatı.”

Sonra sepetin içinden deri bir çuval çıkarıp maskeyi gizliyorum ve ayağının dibine bırakıyorum. Perseus olduğu yerde kaskatı kesilmiş, kıpırdamıyor. Onu rahatlatmak için konuşmaya devam ediyorum. “Kız kardeşlerimle canlı bir baş gibi tasarladık bunu. Athena'nın yeteneklerimi küçümsemesinin karşılığı bu olacak. Maskeyi kalkan üzerine yerleştirdiğinde bir tılsım gibi kötülükten koruyor ve ayna gibi yansımasında insan kendini görüyor,” dedikten sonra sağ kolumu kaldırıyorum, belimde asılı küçük hançerimi çıkarıp bir damar kesiyorum. Ellerim hafifçe titriyor. Ilık kanı mavi bir cam şişeciğe doldurduktan sonra yanımdaki mermer sunağa koyuyorum. Ardından sol kolumdan bir damara çentik açıp kanı kırmızı bir cam şişeciğe dolduruyorum.

Perseus sapsarı bir yüzle izliyor her hareketimi.

“İşte gözü doymaz Athena'nın istediği şey; mavisi iyileştiriyor, kırmızısı ise öldürüyor. Damarlarımın aynaları maskenin sağ ve sol kulağı altından enseye iniyor,” diyerek şişecikleri uzatıyorum.

“O zaman gitme vakti geldi.” Küçük ganimetini alıp kemerinden sarkan bir keseye nazikçe gizliyor. Ayağının dibindeki çuvala bir süre dokunmuyor.

Perseus ile bir anlaşma yaptım. O, emaneti yerine ulaştırır-

ken bana kaçacak zaman kalacaktı. Poseidon'un ufak bir iyilik yapası tuttu. Tanrısal bir dokunuşla, bin yıllık bir balina kolonisini hizmetime verdi. Daha ne isteyebilirim ki? Hediyesini kabul ettim. Önce sordu: "Deniz mi, kara mı, hava mı?" Suyu seçtim. Ben deniz tanrıları Phorkys ile Keto'nun çocuklarıyım, Okyanuslar benim yurdum.

"Artık ben de yola düşmeliyim," diyorum.

Yerde duran çuvalı usulca kaldırıp Perseus'a uzatırken koyu renkli hitonumun bol büzgüleri arasına gizlenmiş karnıma takılıyor gözleri. "Ne zaman?"

"Yakında."

Omuzlarımı saran yumuşacık yün şal sıcaklık yayıyor. Şiş karnım inanılmaz hafif geliyor bana. İkimiz dönüp gitme ânını önce kim başlatacak diye bir süre sessiz bekliyoruz. Bir daha hiç karşılaşmayacağımızı düşündüğümünden, "Sanırım kız olacak, onu rüyamda gördüm," diyorum.

Perseus ilk defa gözlerimin içine bakarak konuşuyor: "Umarım onu tanrıların gazabından uzak büyütürsün," dedikten sonra bahçeye yöneliyor ve sütuna dayalı bronz kalkanı koluna geçirip ağaç dalları arasından yükselip kayboluyor.

Evet, ben Medusa, hiç kimse gerçek hikâyemi bilemez. Ben sıradan yüzümü çirkin bir maskenin ardına gizleyerek hayatta kaldım. Taşa çevirme gücümünden memnuniyetle vazgeçtim. Athena'nın sandığının aksine insanları cansız bir kütleye dönüştürmekten nefret ediyordum. Geriye kalan, tanrıçanın kalkanı üzerindeki çirkin sırtıslı hayvani port-

rem olacak: Pörtlek gözlü, yaban domuzu dişli, yayvan burunlu ve saçları arasında kıvıl kıvıl yılanlar dolanan ablak bir surat.

Hayvanlara hükmetme gücümü yanımda götürüyorum, onların arasına karışarak ölümsüzlerin gazabından kurtulacağım.

Yeni bir adla tekrar doğduğumda izimi süremeyecekler. Sakın yerimi tanrılara fısıldamayın.

ANDROMEDA

Güm, güm, güm... “Prenses vaktiniz doldu!”

Kapı üç kere yumruklandığında Andromeda dün akşam uyuyakaldığı hasır kilimin üzerinde yatıyordu. Dirseklerinden güç alarak doğruldu. Aksayan sağ bacağı tutulmuştu. Soluna basarak ürkekçe sese yaklaştı. Ağır ahşap kapının demir halkasını gıcırtyla çekip dar aralıktan başını uzattı. “Bekleyin, pelerinimi alıp geliyorum.”

Dökümlü safran rengi elbisesi kırıışmış, dün akşam taht salonunda yanan odun ateşinin is kokusu üzerine sinmişti. Ayağının dibindeki kısa şalı alıp omzuna attı. Sonra topal-

layarak mücevher kutusunun olduğu masaya yöneldi. Sedef ve kehribar kakmalı kutunun içinden sivri uçlu, ince, uzun altın bir toka aldı. Birbirine karışmış dalgalı sarı saçlarını topuz yapıp tokayla tutturdu. Gözyaşları çoktan kurusa da gözleri hâlâ yanıyordu.

Kral babasının amcasıyla evlendirmek istemesine mi, kraliçe annesi Kassiopeia'nın kehanetini bahane edip öz kızının kurban verilmesini onaylamasına mı kederlenmeliydi bilemiyordu. İkisine de kızamıyordu artık. Ayak altında görünmesinden hep rahatsız olmuş güzeller güzeli annesi, aksak kız evladını prensesliğe layık görmemişti. On dört yaşında evlilik çağına gelince, onların gözünde bu kambur iyice ortaya çıkmıştı. Son bir kez odasının terasına çıktı. Kekliği kafesinde ötüyordu. Her sabah aynı vakitte gezmesi için uysal kuşu serbest bırakırdı. Fakat bu gün kafeste kalması gerekiyordu. Hayvan anlamış gibi küçük kafasını eğerek sürmeli gözleriyle baktı ve pıtır pıtır iki yanına gidip gelmeye başladı. Andromeda dudaklarını ısırarak alnına biriken teri silip arkasını döndü.

Kapı tekrar yumruklandı. Öbür yandan genizden gelen kalın bir erkek sesi, "Hazır mısınız?" diye sordu sabırsızca.

Andromeda tombul gövdesini zarafetle dikleştirip kapıya yöneldi ve oymalı ahşap kanadı ardına kadar açtı. Karşısında beş muhafız meraklı bakışlarla kendisini süzüyordu. Baş zonkluyordu. Eşikten adımını atarken elbisesinin eteği ayağına dolandı, hafifçe öne doğru sendeledi. En yakındaki kısa boylu, siyah kıvrıkcık saçlı asker ileri atılıp Andromeda'nın elinden tuttu. Muhafız subayı ikisine ters ters bakınca gözlerini kaçırarak gencin yanından hemen uzaklaştı.

Fakat böyle gidemezdi. Gözleri yaşardı. “Sütannem, sütannem nerede?” diye sordu Andromeda burnunu çekerek.

“Buradayım kızım.”

Duvardaki nişin karanlığından yaşlı bir kadın öne çıktı. Ham ketenden harmanisi yer yer kahverengi lekelerle kaplıydı. Beyazlamaya yüz tutmuş, kısa, siyah saçları tiftik tiftik olmuştu. Kan çanağı mavi gözlerini açık tutmakta zorlanıyor gibiydi. Dudakları titreyen Andromeda, muhafızların arasından ileri atılıp sütannesine sarıldı. Yaşlı kadın sarımsak ve ekşi kaymak kokuyordu

“Gitmemiz lazım!” İri yarı baş muhafız tedirgin olmuşa benziyordu. Miğferinin açık siperinin altında küçük gri gözleri parlıyordu. Andromeda onun sarayda o ana kadar rastlamadığı bir asker olduğunu anladı. Babası merhamet göstermeyecek birini göndermişti.

Yaşlı kadın ve Andromeda birbirlerine yaslanarak adamların peşinden sarayın doğu bölümünü dolanan galeriden yürüdüler. Teraslardan yayılan sarmaşık gül, karanfil ve zambak kokuları yürüdükleri İyon stilinde sütunların sıralandığı stoa boyunca devam etti. Saray farklı eğimlerdeki üç terastan oluşuyordu. Her terasın kendi sütunlu bahçe avlusu ve ocaktan çıkan duman ve yağmur suyunun toplanması için yapılmış tavan açıklığı olan atriyumu vardı. Yüksek kayalıkların üzerine kurulmuş sarayın sur duvarlarına ihtiyacı yoktu. Dört tarafı sarp, dik uçurumdu. Henüz uyanan saray ahalisine görünmeden bahçeli avluların sütunlu arka koridorlarını geride bırakarak, kayalık adanın merkezine inen aşağı terastaki gizli kapıya vardılar. Bura-

dan, sahile çıkan rutubetli bir tünele girdiler.

“Neden ben diye bütün gece kendime sordum.” Andromeda hıçkırırcasına sütannesinin kulağına fısıldadı.

“Evlenme yaşına geldin, tahtın vârisi sensin. Baban, amcanı reddettiğin için seni kontrol edemeyeceğini düşünüyor.”

“Evleneceğim kişiyi başkaları seçerken nasıl kendim olarak yaşayabilirim? Sıradan biri olmama da izin vermeyeceklerdir. Seçimlerimi kendim yapamayacaksam ölürüm daha iyi.”

Prences sütannesinin koluna girip sıkıca elini kavradı. Beraber ana kayaya oyulmuş dik merdivenden indiler. Taş basamaklar kaygandı. Rutubetli ağır hava nefes almayı güçleştiriyordu. Aşağıdan bir yerlerden denizin uğultusu yaklaştıklarını haber veriyordu. Arkalarında üç, önlerindeyse iki muhafız hiç konuşmadan ilerliyordu. Andromeda başının döndüğünü hissetti. Sanki üzerindeki saray bütün ağırlığı ve karanlığıyla bastırıyordu.

Dalgaların sesi gittikçe artarken tünel bir deniz mağarasına çıktı. Alçak kireçtaşı tavana yansıyan ışık, inci gibi parlayan göletin sağ tarafını dolanan dar patikayı aydınlatıyordu. Tutuna tutuna, sarayın gizli çıkışı mağara ağzına yürüdüler. Köpüklü dalgalar ürkütücü, siyah kayalıkları dövüyordu. Gerek olmadıkça kimsenin kullanmak isteyeceği bir yer değildi. Andromeda iyi havalarda buraya denizi seyretmek için gelirdi. Ancak bugün ne deniz ne de gökyüzü sakindi. Uzak-tan kurşuni bulutların arasından gümbürdeyen gök kubbe, fırtınanın yaklaştığını haber veriyordu.

Sütanesi Andromeda'nın beline sarılmış tir tir titriyordu. Dalgaların gürültüsü öyle artmıştı ki birbirlerinin sesini

duyamıyorlardı. Muhafız subayı sağına soluna bakınarak diğerlerine bir şeyler söyleyip kolunu sallayıp duruyordu. Andromeda, rüzgâr kırbaç misali yüzünü yakarken zar zor duyulan sesiyle bağırdı. “Beni şuradaki kayaya bağlayın.” Öne çıkarak mezar steli gibi duran taşı gösterdi. Sırılsıklam olmuştu, üzerindikiler tenine yapışmıştı, üşüyordu. Arkasında sütannesi büzüşmüş öksürüyordu.

Andromeda, köpüklü suların tepesinden aştığı kayaya doğru tek başına yürüdü. Eğri büğrü ıslak zeminde ayağı kaydı, dengesini kaybederek dizleri üzerine kapaklandı. Zorlukla nefes alıyordu. Dizlerindeki kesiklerden sızan kan, ıslak, sarı elbisesine bulaşmıştı. Andromeda’ya odasında eşikten geçerken elini uzatan genç asker yardım için ileri atıldı. Ancak baş muhafız onu yakasından tuttuğu gibi durdurdu.

Eteklerini toplayarak ayağa kalkmaya çalışan Andromeda, pelerininin üzerinde olmadığını fark etti; mağarada düşürmüş olmalıydı. Muhafızların dikkatli bakışlarını üzerinde hissederek siyah volkanik kayaya yürümeye devam etti. Ayaklarının altındaki ıslak zemin yavaşça denize kayıyordu sanki.

“Her şey bitecek, dayan. Bir kahramanın gelmesini falan beklemiyorum. Öyleyse ölüme de hazır olmalıyım.” Sözcükler ağzından kendiliğinden dökülmüştü.

Tam o anda kabarmış denizden kızıla çalan dev deniz ejderinin gövdesi ortaya çıktı. Sırt omurgası boyunca kalın pulların arasından dikenler sivrilmişti. Sedef rengi, yukarı kıvrık tek boynuzu mücevher gibi parlıyordu. Kocaman yeşil kafası suları yararak yaklaşırken kuyruğu nerdeyse hiç yüzeye

çıkamamıştı. Andromeda'nın gözleri canavarınkiyle karşılaşmıştı. Kabaran denizde hırçın dalgaların sesi duyulmaz oldu.

“Prenses sakın korkma, ben Medusa'nın annesi Keto'yum.”

Andromeda beyninde duymuştu bu ezgisel sesi. Gözlerini sımsıkı kapadı önce. Daha çok korkunca gözlerini tekrar açıp şaşkınlıkla etrafına bakındı. Muhafızlar çoktan mağaraya kaçmış, yalnızca sütannesi oracıkta donup kalmıştı.

“Yaklaşma gözünü oyarım!” Yalnızca kendi kafasında duyduğunu sandığı sese karşılık verdi Andromeda. Altın tokasını saçından çekerek sivri ucunu deniz ejderine tuttu.

“Ah güzel prensesim, anlamıyor musun aynı taraftayız. Ben Medusa'nın annesiyim. Senin kaderin bu kasvetli sarayın derin tünellerinde, azgın denizde yok olmak değil ki. Haydi, başımın üzerine tırman ve boynuzumdan sıkıca tutun.”

“Medusa ne diye bana yardım ediyor?” Ağzına dolan tuzlu deniz suyu genzini yakıyordu. Keto'nun kafası kendinin-kiyle aynı hizaya gelene dek havada süzüldü.

Yosun yeşili gözlerini kırpıştırarak seslendi ejder. “Tanrıların çizdiği kaderinde Perseus senin kurtarıcın, aynı zamanda müstakbel kocan.”

“Ne kocası, onu tanımıyorum bile.”

“Tanrıların sözü her zaman son söz olmak zorunda değil. Ailen seni amcana zaten söz vermiş, Perseus gibi sağı solu belirsiz yeniyetme bir kahramanla gitsen bile peşini bırakmazlar. Tanımadığın biriyle evlenmeden önce geleceğini çizmek için yalnız kalmalısın. Medusa, Perseus gelmeden önce

seni almaya beni gönderdi. Çünkü o da senin gibi tanrıların elinde oyuncak olup oradan oraya savrulmayı kaderi sayıp kabul etmedi. Sana yardım eli uzatıyor, anlasana.”

“Öyleyse beni Medusa’ya götür!” Prenses kafasının içinde duyduğu sese fırtınanın gürültüsünü bastırmaya çalışırcasına bağırdı.

Andromeda eteğini topladı, uysalca başını eğen Keto’nun omuzlarına tırmandı. Fakat son kez sütannesine dokunmak, kokusunu hatırlamak isteğine karşı koymadı. Etrafı saran pus yüzünden kadıncağz deniz ejderini ve kendisini göremiyor, boş boş önüne bakıyordu. Hızlıca gerisin geriye pullu deriden aşağı bıraktı kendini. Yaşlı kadına doğru topallayarak koştu. Titreyen küçük gövdeyi kollarıyla sararak başını ılık boynuna gömdü.

Gözlerinden gelen yaşlar sütannesininkine karışırken Andromeda sesini duyurabilmek için kulağına bağırdı. “Gitmeliyim, Keto beni güvenli bir yere götürecektir. Ama geri döneceğim. Bununla kendimi öldürmeye niyetliydim. Neyse ki gerek kalmadı.” Hâlâ elinde sımsıkı tuttuğu tokayı kadının avcunun içine yerleştirdi. “Muhafızlar bir şey göremediler. Beni Perseus isminde bir kahramanın gelip kurtardığını söyle. Öyle bilsinler.”

DEMETER

“Persephone’yi yıldızların altına geri getir.”

MÖ 3. yüzyılda Dionysos rahibi Philikos’un
yazdığı ilahiden

Nysa çayırlarını çevreleyen kayalıklarda o çığlık yankılandığında Demeter akşam güneşinin vurduğu çiçek bahçesinde yabani otları ayıklıyordu. Köklerinden topraklar dökülen sapları bir yana fırlatarak ayağa kalktı. Sesin geldiği taraftan kargalar topluca havalanmıştı. Kalbi hızla atmaya başlayan tanrıça, kızını en son gördüğü kırlık alana seğirtti.

Yakınlaştıkça Persephone’nin oyun arkadaşları Okeanos kızlarının ağlaşmaları kulağında çınladı. Bacaklarında başlayan ağırlaşma, göğüs kafesine tırmanmaktaydı. Nefes almayı kesti. Sanki bir yarısı ondan kesilip ayrılmıştı, kesik her yanına vuruyordu. Çayırılığa vardığında gelinciklerin arasında

tek başına duran mavi bir nergis ve devrilmiş hasır sepeti gördü. Persephone ortalıkta yoktu. Doğanın tüm güzelliklerini birleştiren tanrıça kızı kaybolmuştu.

Demeter sepetin yanına çöktü. Başına biriken Okeanos kızlarının çığlıklarını duymuyordu artık. İki göğsünün ortasında biriken acı büyüdü. Işıltılı buğday sarısı elbisesi parlaklığını yitirmiş, renksiz donuk bir lekeye dönüşmüştü. Başını kaldırıp kendisine korku dolu gözlerle bakan beş kıza kısık sesiyle, “Kızım nerede?” diye sordu. Yanıt alamayınca iki yumruğunu toprağa vurup bağırdı: “Persephone’m nerede?” Derinlerden uğultulu bir titreşim yükseldi, gelincik çiçekleri yapraklarını döktü.

Kızlar toprak ananın hiddetinden sakınmak istercesine birbirlerine sokuldular. Demeter ağır ağır yerinden kalktı. Altın sarısı örgüleri dağılmıştı. Öfke kusan gözleri alnına düşen saç tutamlarından görünmüyordu. Toprak bulaşmış parmaklarıyla inatçı kâkülleri geriye iterek bayır aşağı yürüdü. Elbisesinin eteği rüzgârla hışırdayarak ayaklarına dolaşıyordu. Bahçe çitinin kenarındaki yaşlı defne ağacının altına vardığında güneş çoktan batmıştı. Tanrıların gösterişli sarayı Olympos’tan daha çok sevdiği kır evinin orman gülleriyle sarılı kapısından içeri girdi.

Belki Persephone yolunu şaşırmıştı, birazdan ön bahçede görünüp, “Anneciğim çiçek toplarken dalmışım, uzaklaşmışım. Geri dönüş yolunu ancak bulabildim,” deyip boynuna sarılacaktı.

Demeter ocak ateşini yakmadan gece yarısına kadar bekledi. Kızının yokluğu büyümeye başladı. Doğanın beslediği

yaşam ve neşe karanlık bir yerlere çekiliyordu sanki. Kederle otururken gözyaşlarının durduğunu fark etti. Yerinden kalktı, Persephone'nin odasına girdi. Eşyaları öğlen bıraktığı gibi duruyordu: Ahşap masanın üzerinde kapağı açık gümüş mücevher kutusu, yanında kaplumbağa kabuğundan tarağı ve pencere pervazında bir demet mersin ağacı dalı. Yatağın ayakucunda duran oymalı ceviz sandığın ağzından rengârenk kumaşlar sarkıyordu.

Tanrıça odadan çıkıp hiddetle ocağın kenarına dayalı iki meşaleyi aldığı gibi gecenin karanlığına attı kendini. Asma yapraklarıyla bezeli meşe kapı arkasından kapanır kapanmaz meşaleler kendiliğinden yanmaya başladı. Nysa çayırılığına geri döndüğünde önce hayvanlara sordu kızını gören var mı diye. Keskin bakışlı doğan, baykuş ve leopar bile hiçbir şey görmediğine göre artık insanlara sormasının da anlamı yoktu. İnsanların duyuları hayvanlara göre çok zayıftı. Onlar etraflarında olan bitene çoğu zaman hiç aldırmazlardı. Bunları düşünürken Persephone'nin sepetinin hâlâ aynı yerde durduğunu gördü. Hemen ellerindeki meşaleleri kaldırıp dikkatle toprağı inceledi. Daha önce fark etmediği dar bir yarık kayalıklara doğru uzayıp gidiyordu. Ancak bir elin geçebileceği aralığın üzerine eğildi. Derinlerden balçık ve küf kokusu yükseldi burnuna.

Onu yalnız bıraktığı için kendine kızdı. Persephone kaçırılmıştı. Demeter kabullenmek zorunda olduğu bu gerçek ile bilinmezlik arasında dokuz gün ve dokuz gece her yeri dolaştı. Yeşil ekin tarlalarını, bozkırları, otlakları, sazlıkları ve vadilerin uçurum kenarlarını. Kalbine yerleşen acıyla başak sarısı elbisesi hiton dokuzuncu günün sonunda koyu lacivert- siyaha dönüştü. İlkbahar yeryüzünü terk etmişti. Top-

rak üzerinde hiçbir şey yetişemez oldu, kuraklık başladı.

Demeter kız kardeşi Hekate'ye rastladığında çoktan umudunu kesmişti. Kumral bakışlı Hekate telaş içinde dizlerini döverken bir yandan, "Bir çılgılık duymuştum, Persephone'ninmiş meğerse. Ne yapacağız şimdi?" diye ağıt tutturdu.

Hekate'nin ağlaması dindiğinde Demeter, "Kardeşimiz güneş tanrısı Helios'a gidelim, o her şeyi gören ve bilendir," dedi. Dünyanın öteki ucuna kadar her yeri aramaya kararlıydı.

Güneşe doğru yükselen granit dağın üzerindeki düzlükte, altından kamelyanın altında buldular onu. Elinde tuhaf bir mekanizmayla ölçümler yapıyordu. Demeter ve Hekate'yi görünce aleti ayağı dibinde bir kütüğün üzerine koyup parlak ipek kumaş döşeli klineye oturdu.

İki tanrıçaya, "Hoş geldiniz kız kardeşlerim, ben de sizleri bekliyordum," dedi. Altın rengi kıvrıkcık saçlarının çevrelediği güneş yanığı yüzü pürüzsüzdü. Gözlerini Demeter'e dikti. "Bu işin dışında kalacağımı düşünmüştüm ama..."

Demeter'in öfkeli sesi yükseldi: "Kızımı kim kaçırdı?" Sertleşen rüzgârın uğultusu kamelyayı yerinden sökecekti neredyse.

"Persephone iyi bir kraliçe olacak. Babası Zeus'un uygun gördüğü bir eşle ömrünü geçirecek."

"Lafı uzatmayı bırak. Onu kim götürdü?"

"Hades, Hades Persephone'yi yeraltı krallığına aldı."

"O daha çocuk ve sen de öylece oturup seyrettin ha?"
Toprağın tanrıçası parlak ısıltılar saçan Helios'un tam karşı-

sında dikildi. “Ne cüretle kızımı kaçıırır? Ya sen biliyordun da niye bana haber vermedin? Bunun hesabını vereceksiniz. Güneşe rağmen toprakta hiçbir şey yetişmeyecek. Bakalım Zeus o zaman ne yapacak. Söylediklerimi eksiksiz ona ilet!” Demeter geldiği yoldan, önünde açılan dar patikaya adımını atacakken aniden geri döndü. Şaşkın ve korku içinde sinmiş Hekate’nin yanından geçip parmağını Helios’a doğrulttu. “Hatanı düzelt! Tapınağımda bekliyorum.”

Arkasından bakakalan kardeşlerine aldırmadan çekip gitti. Demeter evine dönmek yerine zeytin ağaçlarının ortasındaki mabedinin yolunu tuttu. Oraya vardığında içeri girmedi, çatı alınlığında renkli kumaş şeritleriyle süslü öküz kafataslarına baktı öylece. Hangi bayram hazırlığıydı bu? Doğanın artık mevsimi yoktu. Köylülerin bıraktığı adakların durduğu mermer basamaklara oturdu. Yanı başında, çömlekten yapılmış yüksek ayaklı, iki kenarından halka kulplar sarkan maltızın kapağındaki deliklerden dumanlar tütüyordu. Duman sunusu kabından yanık yün ve adaçayı kokusu etrafa yayılırken başını sütuna dayadı, yıldızların altında derin yasa gömülen tanrıçanın en sonunda içi geçti.

Sabaha karşı, çoktandır çiğ yağmamış kızıla bürünen zeytinliğin çıkardığı uğultuyla ürpererek uyandı. Karşısında Hermes, tanrıların ulağı, duruyordu. Bu hem iyi hem de kötü haber olabilirdi. Diz hizasında kemik rengi bir tunik, üzerine sol tarafını tamamen örten sağ omzunda fildişi broşla tutturduğu kısa pelerin chlamys ve bileğini saran deri sandaletler giymişti. Başında yanlara doğru kanat gibi uzayan petasos denilen şapkası vardı. Sakin bir ifadeyle, duygularını belli etmemeye çalışarak, “Zeus Persephone’yi geri getirmem için beni görevlendirdi,” dedi.

Tanrıça uyku mahmurluğuyla yerinden doğruldu. Keçeleşmiş saçları darmadağındı. Ağlamaktan kurumuş, yanan gözlerini ovuşturdu: “Sizi nerede bekleyeyim?”

“Kızının kaybolduğu yerde, Nysa Çayırığında bekle.” Hermes bir ayağını yere vurup yükseğe zıpladı ve aniden görünmez oldu.

Demeter mabedini terk ederek çayırığa yürüdü. Toprak yer yer çatlamıştı. Otlar sararmış, gelincikler tamamen kurumuştur. Biraz ilerde başlayan ormanın çam reçine kokusu kaybolmuştu. Tahıl tanrıçasıyla birlikte yeryüzü de küsmüştü sanki. Kurumuş yabancı bir armut ağacının dibinde bütün gün oturdu.

Persephone’nin günler önce kaybolduğu vakitlerde, akşamüstü gök gürültüsü ve şimşekler eşliğinde çayırda çatırtıyla bir yarık açıldı. Uzun yeleli, heybetli yedi siyah beygirin çektiği pirinçten bir araba görüldü.

Hades’in cıfcaflı, tuhaf arabasını tanıyan Demeter karnında bir kasılma hissetti. Atlar kuru otların üzerinde durduğunda pirinçten basamaklar toprağa sabitlendi. Oturduğu yerden kalkan Persephone Hermes’in koluna yaslandı. Başını kaldırıp hüznle annesine doğru baktı. Tanrıça yerinden kıpırdamıyordu. Soluğunu tuttu, yüreğini tuttu, zamanı tuttu. Güzelliği eşsiz kızı koyu gri bir cübbe giymişti. Altında kaçırıldığındaki bol dökümlü elbisesi vardı. Başını kaldırıncaya Demeter’le göz göze geldi. Tanrıça eteklerini toplayarak arabaya koştu. Persephone Hermes’in kolunu bıraktı ve ileri atıldı. Cübbesi omuzlarından kayarak düştüğünde beline şelale gibi uzanan kızıl pırıltılar saçan dalgalı saçları ortaya çıktı.

Kucaklaştıkları sırada çayırılıkta ve ormandaki tüm hayvanlar susmuştu. Kışkırtıcı dolunay ışığı oldukları yeri aydınlatıyordu. Demeter kızının yüzünü avuçları içine alıp ürkek ela gözlerine baktı. “Aşağıda bir şey yedin mi?”

Kız kafasını iki yana salladı.

Tanrıça sorusunu hırçın bir tonla tekrarladı: “Hades’in elinden bir şey yedin mi?”

Persephone başını yere eğdi. “Yalnızca birkaç nar tanesi anne...”

Tanrıçanın kolları iki yanına düştü. Dizleri titriyordu. Olduğu yere çöktü. Kızı burnunu çekerek sessizce ağlıyordu. “Anne bana da söyle, ne oldu?”

“Nar tanelerini yedirerek seni kandırmış. Ölüler diyarının gelinisin artık.”

Öylece kaldılar anne kız bir süre. Yeraltının boğucu havası yağmur bulutu şeklinde sanki tepelerindeydi. Az zaman sonra Demeter ayıkıp yanına çömelmiş kızına sarıldı. “Biz biriz ve aynıyız. Çocukluğun geride kaldı. Artık ölüler diyarının gelini olsan da yılın dörtte üçü yerin benim yanımda, bunu zorba Hades de bilsin, kızını eliyle amcasına veren Zeus da!”

Biraz ileride bekleyen Hermes mesajı aldığını belirtmek için hafifçe başını indirdi ve dönüp arabaya bindi. Beygirler kesik kesik boğuk homurtular ve kişnemeler eşliğinde pirinçten arabayı arkalarına takarak yıldızlı gökyüzüne yük-

seldiler. Arkalarından bakan Demeter kızının yüzü göğsüne gömülü, mırıldandı: “Eleusis Gizemleri kurulacak, anne-kız çağlar boyu ölümsüz kalacak.”

MEDEA ve KİRKE

*Biliyorduk ki adalar güzeldi
buralarda bir yerde, arayıp durduğumuz
belki biraz aşağıda, ya da biraz yukarda,
belki de çok yakınlarda.*

Yorgo Seferis (1900-1971), çev. Cevat Çapan

Medea dört kısırağın çektiği arabasını Aiaia Adası üzerinde alçaltmaya başladı. Akdeniz'in parlak mavi sularında yeşil bir benek gibi duran ada yavaş büyüyordu. Kenarı kürklü pelerini hışırdatarak rüzgârın uğultusuna tempo tutuyordu. Havada altın rengi yeleleri dalgalanan hayvanlara büyümlü sözleri fısıldar fısıldamaz araba geniş daireler çizmeye başladı. Sedir ormanının çevrelediği bir açıklığa indiler.

Ahşap üzerine kabartmalı bronz levhalarla kaplı arabadan inen Medea, karşısındaki teras bahçeler üzerinde yükselen taş saraya gözlerini kısarak baktı. Sarayın girişinde, mermer merdivenlerde, Kirke yanında iki leoparla onu bekliyordu.

Yerleri süpüren kapkara bir hiton giymiş, sarı saçları iri dalgalar halinde omzuna dökülmüştü.

Medea'nın eli ister istemez rüzgârda darmadağın olmasınlar diye sıkıca ördüğü saçlarına gitti ve atları geride bırakarak basamaklara yöneldi.

“Teyzeciğim, nasılsın?” İçtenlikle sarıldığı büyücü, yase-min ve portakal çiçeği kokuyordu.

Kirke orman yeşili kadar koyu gözleriyle yeğenini süzdü. “Helios’un arabasıyla seni buraya getiren nedir?”

“Akıl danışmaya geldim. Hem seni özlemiş olamaz mıyım?”

Büyücü kolunu yeğeni Medea'nın omzuna atarak, “Haydi içeri girelim,” dedi.

Kemerli bir kapıdan geçip rengârenk çiçeklerin ve meyve ağaçlarının olduğu sütunlu bir peristil bahçeye çıktılar. Yemek salonunun bahçeye bakan açık tarafında keten perdeler beyaz kanatlar gibi uçuşuyordu. Medea küçük bir kızken yaz akşamlarında çekirge kovaladığını, şifa veren otları suladığını hatırladı. Bahçenin orta yerindeki mermer havuzun kıyısında kızıl bir tilki, dik kulaklı bir vaşakla oynuyor, sütunların arkasında bir kaplan geriniyordu.

“Tüm bunlar düşündüğüm şey mi?” dedi Medea.

Kirke masum bir gülümseme takındı. “Evet, başka ne olabilir?”

“Hani vazgeçecektin?”

“Neden ki, biz böyle mutluyuz,” diyerek bacağına sürü-

nen leoparın kafasını okşadı.

“Tanrılar sonsuza kadar kafana göre *rhabdosunla* adana yaklaşan her adama büyü yapmana izin vermeyecekler!” deyip hışımla pelerinini çıkardı Medea. Kenarları altın iple işlemeli mavi hitonu göz alıcı parlaklıktaydı.

Kirke bir elini beline koyup gözlerini kırıştırdı. “Güzelliğinden gözlerim kamaştı doğrusu.”

“Lafı değiştirme! Zavallıları ne hale çevirmişsin!”

“Biz böyle mutluyuz, onların zavallı bir halleri de yok ayrıca. Önceden ayyaş birer denizciyken şimdi benim himayemdelers; ayrıca kim kaplan gibi güçlü olmak istemez ki?”

Medea çileden çıkmışçasına ofladı. “Şurada, erik ağacının altında sfenks gibi yatan panter geldiğimden beri şaşkın ve üzgün iç geçiriyor.”

“Ha o mu, yeni geldi alışması biraz sürer tabi.”

“Teyze, adamı illet edersin! Bir gün, tıka basa hayvanlarla doldurduğun sarayında sana yer kalmayacak. Tamam susuyorum. Burası senin adan istediğini yap!” dedi ve yemek salonuna doğru yürüdü.

Kirke uzun bacaklarıyla iki adımda Medea’ya yetişti. Yeleye benzeyen saçlarını savurup, “Sen klineye uzan, ben de hizmetçilere içecek bir şeyler getirmelerini söyleyeyim,” dedikten sonra bir perdenin arkasında gözden kayboldu.

Medea kendini yorgun hissediyordu. Kafasının içi uğulduyor, yüzü ateş gibi yanıyordu. *Acaba rüzgâr mı çarptı*, diye içinden geçirdi. Teyzesi geri döndüğünde nerdeyse uykuya

dalmak üzereydi. Büyücü, karşısındaki sandalyeye oturdu. Elbisesinin eteğine yapışmış toprağı silkeledi. “Şu hayvanlar odalara kadar toz toprak taşımışlar,” diye söylendikten sonra ciddi bir sesle devam etti: “Medea niçin buradasın? Herhalde hayvanlarımı saymaya gelmedin.”

“Kolchis’e gelen biri için, adı Jason. Altın Postu bulmasına yardım etmemi istiyor,” dedi genç kız.

Kirke olduğu yerde birden ayağa kalktı. Hiddetten saçlarının rengi koyulaşmıştı. “Seni uyarıyorum, o uğursuza güvenme!”

“Jason’u tanıyor musun?”

“Hayır! Ama seni bekleyen kaderi hissediyorum.”

Medea gözlerini yere indirdi. Kirke çatallaşan sesiyle, “Of! Kızım ona âşık olmadın değil mi?” diye sordu.

Medea ne söyleyeceğini bilemiyordu. Jason’un gülüşü, şarap kokan nefesiyle kulağına fısıldamaları aklına geldi. *Ona yardım etmezsem, Kolchis’i terk edebilir,* diye düşündü.

Büyücü, yeğeninin kafasından geçenleri okumuştı sanki. Kızın yanına oturup sakın bir tavırla konuştu: “Sonu belli olmayan bir kaderin peşine takılacaksın, yaşamın o sersemin yanında heba olacak.”

Tam o sırada domuz ciyaklamaları sardı ortalığı. Medea teyzesinin kollarından silkinip sütunların gerisindeki bahçeye baktı. “Bunlar da kim? Yoksa...”

“Ah onlar Odysseus’un arkadaşları, tayfaları vs...” diyerek Kirke elini havada salladı.

“Kilit altındalar öyle mi?”

“Öyleydiler ama kaçmışlar besbelli.” Domuzlardan birisi yolunu şaşırıp oturdukları salona daldı. Küçük siyah gözlerinde ürperti veren bir insan bakışı vardı. Homurtuyla karışık hırıltılar çıkıyordu.

Medea göğüs kafesinde bir ağırlık hissetti. “Bana akıl veriyorsun, kendinse evine dönmeye çalışan evli bir adamı kendine zorla âşık etmeye çalışıyorsun!” dedi öfkeyle.

Bu arada, kaçan domuzla onu yakalamaya gelen iri yarı bahçıvan sütunlu avluda köşe kapmaca oynamaya başladılar. Kısa bacaklı domuz zik zaklar çizerek çiçeklerin üzerinde tepiniyordu.

Kirke hizmetçilere bağırdı. “Çıkarın şu aptal hayvanı bahçemden!”

Ama domuz bana mısın demiyordu. Büyücü hışımla ayağa fırladı birkaç adımda hayvanın yanına varır varmaz değneğini kafasına indirdi. Tiz bir viyaklamanın ardından bodur gövde kasımpatıların arasına küt diye yığıldı. Kirke hiçbir şey olmamış gibi yemek salonuna döndü. Klineye dayalı masanın üzerindeki altın tepsiye uzanıp bir üzüm salkımı aldı. Dolgun bir tanesini ağzına attı ve başını sallayarak söylendi: “Odysseus’un zekâsı hiçbirinde yok ne yazık ki.”

Medea gördüklerine inanamıyordu. Teyzesi tam bir despottu. Ne derse desin kadına işlemiyordu. Eskiden beri böyle başına buyruk, deli doluydu. Söylenenler bir kulağından gi-

riyor, diğ erinden çıkıyordu.

“Zavallıya ne yaptın?”

“Ah, çok gürültü çıkarıyordu. Bayıldı, yani hafif bir uykuya daldı, birazdan kendine gelir.”

“Yalnız kalmana şaşmamalı!”

“Benimle kavga etmeye mi geldin sen?”

Medea pes etmişti. İçini çekti. “Teyze, babam Jason’u ülkeden kovmadan Kolchis’e dönmeliyim.”

Kirke’nin cevabı hazırды. “Sen de git Altın Postu altın tepside sun ona!”

Medea’nın gözlerinden yaşlar süzölmeye başladı.

Yumuşamış görünen büyücü, “Sevgili kızım, güzel ve akıllısın, üstelik büyücüsün, şifacısın, kullanmadığın öteki yeteneklerini saymıyorum bile. Ne verebilir sana Jason gibi biri?” dedi.

“Ya Odysseus! Evli bir adamı alıkoyarak sen nereye varacaksın?” diyerek burnunu çekti Medea.

“O farklı, akıllı ve sadık. Belki karısına olan aşkını kıskanıyorum. Onu sonsuza dek tutamayacağımı da biliyorum. Daha şimdiden tanrıların kızgınlığını üzerimde hissediyorum,” dedi ve yanı başında bacağına sürünen leoparın başını okşadı. “Adamdaki hayvanlardan istediğini sana hediye etmek isterdim; örneğin ilerdeki sütunun dibinde yatan Afrika’dan geldi, çok uysaldır. Ama ne yazık ki buradan uzaklaşınca eski hallerine dönüyorlar.”

“Şu dik dik bakan mı? Hayır, eksik olsun, etrafta kokan

ve böğüren hayvanlar istemiyorum.” diyerek çiçeklerin ortasında yatan baygın domuza bir bakış fırlattı.

Kirke duymazdan gelip lafı değiştirdi. “Haydi, gel de ihtiyacın olan iksiri yapalım.”

“Bu arada Odysseus nerede?”

“Avlanmaya gitti. Güneş batmadan gelir. Yemeğe kalırmısın? Bize lezzetli bıldırcınlar getirir belki.”

Medea kaşlarını çatı. Sabırsızlanmaya başlamıştı. Teyzesinin yardımıyla iksiri burada hazırlayıp bir an önce Karadeniz’e doğru yola çıkmalıydı. Hiçbir şeyi rastlantıya bırakmayacaktı. Jason’a söz verdiği gibi Altın Postu koruyan yılanı öldürecek, güçlü iksiri Kolchis’e götürecekti.

“Pekâlâ, sabaha yola çıkarım.”

Kirke onu yalnız bırakır bırakmaz bir ağırlık bastı üzerine. Kolları yavaş yavaş uyuşuyordu. Kirke’nin verdiği sulu şaraptan olmalıydı. Uyku gözlerine çökerken kafasındaki tek şey, *ya adada mahsur kalırsam, oldu.*

ARIADNE

Güverteye çıkmadan önce sandığımdan en sevdiğim elbiseyi çıkarıyorum: kenarları sarı işlemeli, laciverte çalan mor renkte ipek bir hiton. Giyince kırıksıklıklar ortaya çıkıyor ama olsun. Yeşim taşından tarakla tutturduğum topuzdan birkaç bukle tutamını çekip omuzlarıma döküyorum. Theseus'u etkilemek istiyorum. Denize açıldığımızdan bu yana benimle fazla ilgilenmiyor, akli sanki başka yerlerde.

Yukarı çıktığımda rüzgârın güçlendiğini fark ediyorum. Theseus sırtı dönük, küpeşteye dayanmış, ufku gözlüyor. Çoğu kahramanın aksine saçları kısa ama gür, kumral ve kıvrıkcık. Arkasından yaklaşıyorum. "Hava niye öyle birden değişti?"

Sesimdeki hırçınlıkla onu rahatsız etmek istiyorum. Bana döndüğünde ela gözleri elbiseme takılıyor. Çenem havada, kıpırdamadan dikiliyorum önünde.

“Rotayı değiştirdik. Bu yüzden fırtınanın yakınlarına sürüklendik,” diyor. Sakinliği beni işkillendiriyor.

“Rotayı mı değiştirdiniz? Atina’ya gitmiyor muyuz?” Sorularım kızgınlığımı ele veriyor.

Theseus bakışlarını kaçırarak, “İçme suyu için adalara uğrayacağız,” gibisinden bir şeyler geveliyor.

Öğle güneşi altında durmaktan mı, sinirden mi, bir ateş basıyor bana. Girit’ten olaylı kaçışımız, ihanetimi öğrenen babamın hali gözlerimin önüne geliyor. Ne için terk ettim ülkemi, ben kral Minos’un kızı, rahat hayatımı ne için terk ettim, benimle iki çift laf etmeye üşenen bir adam için mi? Onu kahramanlaştıran da benim. Benim yardımım olmadan labirent canavarının hakkından bile gelemezdi. Zavallı Minotaurus bir tek bana karşı uysal davranırdı. O Girit’in sembolüydü: Vücudu insan başı boğa, kim kime hükmediyor belli değil. Ona kurban verilen yedi genç kız, yedi genç erkek hikâyesi uydurmaydı. Ondan kurtulmak için babam kral Minos ve Theseus yarattığı öldürerek ünlerine ün kattılar. Sadece bu yüzden Theseus’u affedemiyorum. Fakat ona karşı aşkım söneceğine alevleniyor. Geriye zamanla silikleşen, ince bir sızı kalıyor boğa adam için. Bunları düşünürken iyice huzursuzlanıyorum.

“Theseus! Tanrının cezası! Yola çıktığımızdan beri bir tuhafısın. Sanki zorla peşine takılmışım gibi davranıyorsun. Seninle evlenmek istiyorum, ülkeme götüreceğim diyen sen

değilmişsin havalarından bıktım!” Zangır zangır titremeye başlıyorum.

Yan gözle şaşkın dümenciye bakarak dibime sokuluyor. Himatyonunu çıkarıp pelerin gibi omuzlarıma örtüyor. Haziranda açık deniz hâlâ serin. Dokunmasını, okşamasını bekliyorum. Göğsüne hafifçe bastırıyor bedenimi yalnızca. Sonra kendisini geriye çekip, ufuktaki tekinsiz dağ karaltısını gösteriyor. “Naxos’a çıkacağız, taze su ihtiyacımızı karşılayalım, gün batımında dolunay yardımıyla tekrar kuzeye devam ederiz.”

Gemi işlerinden anlamadığımı bal gibi biliyordu. Kuzey neresi, güney neresi, bu su deryasında anlayamam; ama bildiğim bir şey var ki Naxos Adası’nda su bulmak günler alabilir. Çocuk gibi davranılmaktan bıkmıştım. Hem çocuk da değilim, on sekiz yaşındayım. Sarayda kimilerine göre kız kurusuyum hatta. Yine çenemi tutamıyorum: “Ben Giritliyim, Naxos ve komşu adalarda su kıtlığı olduğundan habirim var en azından.”

“Başka çaremiz yok Ariadne, güneş batmadan Naxos’a varmalıyız; hem orada sana bir sürprizim var!” diyen Theseus’un bana karşı sabrına şaşıp kalıyorum. Bu iyiye işaret değil. Bir türlü kızmıyor. Bense gitgide hırçınlaşıyorum. Tayfalardan birisinin gelmesiyle yanından ayrılıyorum. Başımı kaldırıp rüzgârla şişmiş yelkene bakıyorum. Geminin her yanından gıcırtilar, sürtünme sesleri geliyor. Uzaktan onu izliyorum, keyfi kaçmış sanki. Gidip ona sarılmak istiyorum, mürettebatın yanında. Ancak prensese yakışır ağır bir tavırla kamarama yöneliyorum. Keşke nedimelerimden birini gemiye alsaydım diye homurdandığımı duymuş ola-

cak ki, yanıma geliyor. “Hadi, aşağı in de hazırlan, sıcak tutacak pelerin örtü falan da al, adaya çıkıp gün batımını birlikte seyredeceğiz.”

“Sürpriz bu mu?” diyorum, elimde olmadan sesim yükseliyor.

“Evet, sonra söyleyecektim ama bana fırsat vermedin. Yoksa beğenmedin mi?”

“Olur mu? Mücevherler, ipek kumaşlardan daha değerli teklifin. Seninle zaman geçirmeye can atıyorum,” diyerek boynuna sarılıyorum.

Kaskatı kesiliyor önce. Fakat hemen toparlıyor kendini, etrafına aldırmadan yanağımı okşuyor ve birden belimden havaya kaldırıyor. Dümenci başını başka tarafa çeviriyor.

Naxos’un heybetli granit dağları ve batı sahiline uzanan ardıç ve sedir kaplı yamaçları karşılıyor bizi. Kayık hazır olunca biniyorum, yanımdan ayırmadığım kumaş çantam tıka basa dolu. Kayıkta akşamüstü yemeğimizin olduğu sepet duruyor: İçinde meyve, çörek ve şarap var. Koca gövdeli gemiden ayrılıyor. Theseus ve bir adamı kürek çekiyorlar. Bense kayığın orta yerinde, nem bulutlarının sisli yansımaları altındaki kumsalı izliyorum. Adaya çıkma fikri korku ve mahrumiyet hissi salıyor yüreğime.

“Burası adanın batısı,” diyor Theseus. Parmağıyla arkamızda belli belirsiz görünen ikinci adayı işaret ediyor. “Şu gördüğün de Paros Adası.”

Yeşillikli gölgeliklerin sardığı küçük bir koya çıkıyoruz. Theseus sahili sanki önceden biliyor gibi. İkisi beni sepetle birlikte, şemsiye gibi açılmış dalları olan bir Akdeniz çamının

altında bırakıp etrafı kolaçan etmeye gidiyorlar.

Arkalarından bağıryorum: “Fazla geç kalmayın!”

Güneş halen kuvvetli, Theseus elini gözlerine siper ederek, “Olduğun yerden ayrılma!” diye cevap veriyor.

Çantamdan bir örtü çıkarıp kumlara seriyorum. Zaten kavurucu sıcakta dolanmaya niyetim de yok. Ortalıkta yılan falan var mı diye bakıyorum. Yanı başımda bulduğum iki çakıl taşını birbirine vuruyorum. İstedğim son şey gereksiz sürün-genlerle keyfimi kaçırmak. Fazla geçmeden geri dönüyorlar.

“Akşam yemeğimiz için burası uygun, ilerde ufak bir kaynak var. Yani anlayacağın tatlı su ayağımızın dibinde,” diyen Theseus’un zorla gülümsemeye çalışır gibi hali var. Tayfasını, oturduğumuz yerden biraz uzağa nöbet tutması için gönderiyor. Yolculuğumuzun başından beri yaşını bir türlü tahmin edemediğim siyah sakallı adam ileride, kocaman bir incir ağacının altındaki kayaya oturuyor.

Theseus bana siyah bir üzüm salkımı uzatıyor. Aslında susadığımı söylemek üzereyken vazgeçiyorum. Şarap sulandırılmış olduğundan ağzımın kuruluşuna iyi gelir, diye düşünüyorum. Aklımdan geçeni anlamışçasına, “Ah ne sersemim! Biraz soğuk suya ne dersin?” deyip belinde asılı deri matarayı alıyor ve incirin eğri gövdesine yaslanmış adamına gösteriyor. İtaatkâr tayfa yanımıza geliyor, matarayı kaptığı gibi hızla makilerin arkasında kayboluyor. Bu arada Theseus’un elindeki yayvan kupayı alıp yudumlamaya başlıyorum. Kekremesi tadın altında tuhaf, tatlı bir yoğunluk var. Sanki hiç su karıştırılmamış.

Girit'ten aldığımız erzak halen taze sayılır. Otlı çöreklerden birini alıp ucundan ısıyorum. Biraz sert fakat karada olmak iştahımı açıyor. Adam henüz ortalıkta yok. Theseus'un hareketleri donuklaşıyor. Hep ben hareket ediyorum sanki. Ah! Gözlerime çöken ağırlığa direnemiyorum. Ağacın altında tatlı bir uyku fikri kafamın içinde dönüp duruyor. Kollarımın ve ayaklarımın karıncalandığını hissediyorum. Kendimden geçerken son sahneye, Theseus'un kıpırdamadan öylece bakmasına anlam veremiyorum.

Gözlerimi açtığımda hâlâ aynı ağacın altında yatığımı fark ediyorum. Boğazım kurumuş. Zorlukla yutkunuyorum. Başımda sinsi bir ağrı, ne artıyor ne azalıyor. Dirseğimin üzerinde doğruluyorum. Güneş Paros tarafında batmak üzere. Ne zaman akşam oldu ki? Bir bakıyorum sepetin içinde deri matara, hışımla alıp tepeme dikiyorum. Soğuk kaynak suyu beni kendime getiriyor. Ağaçların arasından bildircin, üveyik ve keklik sesleri geliyor. Keklikleri çok severim. Saray avcıları yaralı veya sakat olanları bana getirirlerdi. Terasımdaki kafeste bir düzinesini besliyordum.

Denize çeviriyorum bakışlarımı. Nefesimi tutuyorum. Geminin yerinde yeller esiyor. Ufukta gitgide küçülen bir noktanın arkasından bakakalıyorum. Beni öylece bırakıp gittiler bu ıssız adada, Naxos'ta! Baştan beri planlamıştı o soysuz bunu. Ama neden? Göğsümün üzerinde bir ağırlık, daralıyorum. Korktuğum başıma geliyor. Midem bulanıyor; bu, terk edilmişliğin ve kandırılmışlığın derin bulantısı.

“Theseus, Theseus! Seni lanet sahtekâr! Neden beni burada bıraktın? Yine tanrılara mı boyun eğdin?”

Karanlık çöküyor. Kızıl dolunay, ben buradayım dercesine kırmızı bir tepsi gibi doğuyor. Bağırmaktan sesim kısılmış bir halde kumlara bata çıka dalgasız denize doğru ilerliyorum. Kafamın içinden geldiğine inandığım bir ses, “Suya atlamayacaksın ya?” diyor.

Hayır, bu rüzgârla akıp giden ses gerçek ve arkamdan geliyor. Dönüyorum. Altın sarısı saçları kumaş şeritlerle örülmüş, işlemeli beyaz bir tunik içerisinde genç bir adam duruyor karşımda. Hayal görüyorum sanıyorum. Başım dönüyor, kumlara yığılıyorum.

Tanrı Dionysos, baygın Ariadne’nin yanı başına çömeldi. Genç kızın kahverengi saçlarındaki kum tanelerini temizleyerek mırıldandı: “Sonunda benim oldun!”

İPHİGENİE

Sabahın ilk ışıklarıyla beni uyandırıp sarayın gelin dairesi nympheiona götürdüler. Nişan hazırlıkları devam ederken bu özel odada törene hazırlanacaktım. İki hafta süren gemi yolculuğunun yorgunluğunu daha üzerimden atamamıştım. Gözlerimi açmakta zorlanıyordum. Uyku mahmurluğuyla sersem sersem etrafıma bakınırken odanın ortasındaki sırlı toprak küveti gördüm. Sayamadığım kadar bir hizmetçi kalabalığının arasından ensesine uzanan kıvrıcık saçlarıyla tombul bir oğlan çocuk göründü. Nerdeyse boyu kadar bir loutrophoros güğümü iki kulpundan güçlükle küvete kadar taşıdı. Sonra içindeki termal suyu foşurdatarak boşaltıp utangaçça yanımdan geçip kapıdan çıktı.

Yaşıtıım on beş yaşlarında bir kızın kolumdan çekiştirmesiyle toparlandım. Ahşap paravanın arkasına beni sürüklerken açık mavi gözlerini kocaman açıp, “Prenses giysilerinizi çıkarmama izin veriri misiniz?” diye sordu.

“Hayır desem de soyacaksın zaten, öyle değil mi?” deyince benimkiyle aynı tondaki kısa sarı saçından bir tutamı kulağı arkasına iterek başını salladı. Hizmetçilerin saçları kısa olur, benimkisi ise upuzun, kafamda taşımaktan bıktığım kalın örgüler, topuzlar.

O, gündelik ipek hitonumun kemerini çözerken, duvarın kenarında bir sedire serili nişan elbisemi gördüm. Kızı arkamdan sürükleyerek yaklaştım. Elimle okşadım incecik parlak kumaşı. Kendinden pileli safran sarısı ipek elbise hafif esintiyle kelebeğin kanatları gibi kıpırdadı. Sandal ve yasemin çiçeği kokusu içimi ferahlattı bir anlığına. Sedirin yanında mersin ağacı dallarıyla süslenmiş ayaklı gümüş bir tepside takılarım, süslerim duruyordu. Üzerinde yaprak desenleri olan altından bir diyadem taç, bileklikler, kolyeler ve küpeler... Artık hangilerini seçersem... Onca göz alıcı ipek ve takının altında belki daha rahat kaybolabilirdim.

Donuk ifadeli yaşlı bir hizmetçi ve yardımcısı tek laf etmeden beni banyoya soktu. Suyun içine cam şişeden çiçek esansı boşalttı, eliyle köpürttü. Tüm gün buradan çıkmasam da olurdu. Aklımdan geçenler kopuk kopuktu, uyuşukluğum gevşemeye dönüştü. Ama odanın havasında rahatsız edici bir şeyler vardı. Hizmetçiler birbirlerine tedirgin bakışlar atarak aceleyle hareket ediyorlardı. Saçıımı ıslatmama izin vermediler. Sırtımı ve kollarımı kokulu yağla ovduktan sonra apar topar küvetten çıkardılar. Keşke dadım yanımda

olsaydı. Gelmesini ben istemedim. Myken'den buralara seyahat edecek yaşı çoktan geçmişti.

Hizmetçiler aralarında gözleriyle mesajlaşmaya devam ederken dikkatimi hizmetçi kıza çevirdim. Benimle ilgilenirken gizli gizli bana bakıp sonra gözlerini yere indiriyor, zoraki gülümsüyordu. “Adın ne?” dedim.

“İda, efendim.”

Banyodan çıkınca beni keten havlulara sarıp arkılığı ve bir yanında zarif volüt kıvrımları olan atlas kumaş döşemeli kanepeye oturttular. İda yanımdan ayrılmayıp kenarda dikilmeye devam ediyordu. Diğerlerinden çekindiği belliydi; özellikle donuk bakışlı, kemikli yüzlü, yaşlıca kadından. Hepsinin başı bu kadınla mı tüm günü geçirecektim? Kendime güvenemiyordum. Birden değişen ruh halim ve sıkıya gelememem yüzünden nişan, daha güneş tepeye çıkmadan bitebilirdi.

Odanın kemerli ceviz kapısı gürültüyle ardına kadar açıldığında nişanlığım üzerimdeydi, saçlarımı sıcak maşayla kıvrıp lüleler yapıyorlardı. Annem ve müstakbel damat Achill hışımla içeri daldılar. Hizmetçiler endişeli bakışlarla geri çekildiler. Bu, planda yoktu besbelli. Annem Klytaimnestra bir el hareketiyle dışarı gönderdi hepsini. Hizmetçilerin başı sinsi gözlerini bize dikerek isteksizce çıktı.

Achill'in yüzü kıpkırmızı, güneş yanığı teninde yeşile dönüşen ela gözleri çakmak çakmaktı. Alnına düşen sarı saçlarını geriye sıvazlarken tanrısal bir havası vardı. Şikâyet edecek durumum yoktu. Babam onunla nişanlanmam için ta Mykene'den boşuna getirtmemişti beni.

“İphigenie, yavrum bir şeyler yolunda değil,” dedi annem ağlamaklı. Şakaklarında kırışmaya başlayan saçlarını saran dolaması başından kaymak üzereydi. Yanıma oturdu. Elleri mi avcuna aldı. Yüzü kararmıştı sanki. “Kızım bu bir tuzak, baban hepimizi kandırdı.”

“Bunu ona ödeteceğim.” Achill hışımla ahşap paravana bir tekme savurdu. Paravan da gümüş tepsinin üzerine devrilip takıları mozaik zemine dağıttı.

Olanlara bir anlam vermekte zorlanıyordum. Neden bahsediyordu bu ikisi? “Ne tuzağı?”

Achill hıçkırarak ağlayan anneme bir bakış atarak, “Baban Agamemnon seni Aulis’e benimle nişanlaman için getirtmedi,” diye tısladı.

“Yoksa sen vaz mı geçtin?”

“Anlamıyorsun İphigenie.” Karşıma diz çöktü. Sol dizinden krem tuniği yukarı sıyrıldı. Kaslı üst bacaklarına takılan bakışlarımı hemen yüzüne çevirdim. “Kafam karmakarışık, yorgunum ve nişan hazırlığından şimdiden bunaldım. Anlamıyorsam sen anlat da anlayayım!”

“Ah güzel kızım nişan bir tuzak. Seni sunağa götürüp Artemis’e kurban edecekler,” diye annem araya girdi.

Sabaha karşı uyku tutmadığında bana verdikleri yatıştırıcı bitki özüne bir şeyler katmış olmalıydılar. Kalbim hızla atmaya başladı. Odanın havası azalmıştı sanki.

“Seni buradan çıkarmalıyız,” dedi Achill.

“Dur biraz! Niçin kurban edilecekmişim ki?” Boğazımda bir taş, yutkunamıyordum. Öz babam böyle bir şeyi niye

istesin ki?

“Kâhine göre Agamemnon Artemis’in kutsal geyiğini avladığından tanrıça Yunan donanmasını Troya’ya götürececek rüzgârı kesmiş. Hiddetini dindirmenin yolu bakire kızını kurban etmesiymiş.”

“Kısasa kısas yani, av hayvanına karşılık kurbanlık ben mi olacağım? Daha dün kutsal alana gidip Artemis’e en sevdiğim oyuncağımı ve saçımdan bir lüle adadım.”

Achill başını önüne eğdi. “Troya veya Helena umurumda değil. Seni almalarına engel olacağım.” Fısıldayarak konuşmuştu. Kendi kendini inandırmaya çalışıyordu. Birden hiddetle ayağa kalktı. Onunla birlikte Klytaimnestra da. Bense kanepeden doğrulacak gücü bulamıyordum kendimde. Artemis, bakirelerin tanrıçası, pazarlık yapmadan her zaman istediğini alırdı. İkisi de kolumdan tutup çektiler. Direndim. Geriye yaslandım. Hayretler içinde bakakaldılar.

“Şimdi kaçsam bile Artemis’in öfkesi yüzünden ülkemin yenilgisi bana yüklenecek.”

“Neler saçmalıyorsun?” Achill’in sesi çatallanmıştı.

Annem eliyle ağzını kapayarak sendeledi. İki büklüm olup gerisin geriye olduğu yere çömeldi. Achill bir ona, bir bana bakıyordu.

Tam o anda kapının dışından sesler geldi. Askerleri eşliğinde babam daldı odaya. “Gördüğüm kadarıyla her şeyi öğrenmişsin.” Annemi soğuk bakışlarla süzdü. “Sana anlatmakta gecikmemişler.” Yine annemi suçluyordu. Achill’i ise daha da kızdırmaktan çekiniyordu. Ne de olsa onu yanında Troya’ya götürecekti.

“Senden evlenirken nefret ettim ve etmeye devam edeceğim. Umarım geri dönmezsin, evlat katili!” Annem herkes duysun diye olanca gücüyle bağırıyordu.

Askerlerle beraber içeri sığısan hizmetçiler annemi zapt ederlerken iri yarı iki muhafız beni sürükleyerek dışarı çıkardı. Achill bir yandan kendisini tutan muhafızlarla boğuşuyor, bir yandan da arkamdan bağırıyordu, “İphigenie, İphigenie!”

On beş yıllık ömrümün sonuna gelmiştim. Kutsal alana gitme zahmetini bile göstermeden sütunlu büyük avluya getirdiler beni. İlkbaharın havasını içime çektim. Çatıdan güvercinlerin, kumruların guruldamaları geliyordu. Bir şarkı tutturdum. Babamın gözleri fal taşı gibi açılmıştı. Muhafızlar ellerini büyülenmişçesine üzerimden çektiler. Yalnız başıma avlunun ortasındaki mermer masaya doğru ilerledim. Beni nişana hazırlayan İda içli içli ağlıyordu.

Sırtımı yüksek sunak masasına dayayıp ellerimden destek alarak kendimi yukarı çektim. Oturur halde etrafıma şöyle bir bakındıktan sonra soğuk mermere uzandım, kurbanlık bir hayvan gibi boylu boyunca. Gökyüzünü soluk mavi yağmur bulutları kaplamıştı. Demek ki bu son günümümüş, güneşin batışını göremeden, öğle vakti yeraltı diyarına yolculuğum başlayacaktı.

Tunç miğferli yüzü görünmeyen bir askerin dibime yaklaştığını son anda fark ettim. Yağmur öncesi rüzgâr artmıştı, beyaz sorgucu güvercin kanatları gibi titreşip duruyordu. İki eliyle kavradığı kısa kılıcını göğse doğru kaldırırken gözlerimi kapadım. Tüylerim ürperdi bir anlığına, babamın

Myken'deki sarayının sütunlu hollerinde şarkı söylediğimi zamanları hatırladım. Sesimin güzelliğine hayran kalırdı herkes. Avludaki asma ve defne ağacı hışırdadı. Olgunlaşmış üzüm salkımlarının keskin kokusunu aldım. Avuç içlerimle pürüzsüz mermere yapıştım.

Ama bir tuhafılık vardı. Hafiflemiştim. Mermeri hissetmiyordum artık. Gözlerimi açtım. Cellat muhafız donakalmış bana bakıyordu. Kılıç tepemde asılı kalmıştı. Adam kollarını hareket ettiremiyordu. Tatlımsı, balmumu gibi kokan bir duman sardı her yanıma; cellat, Agamemnon ve diğerleriyle arama set çekti. Ancak seslerini duyabiliyordum. "Duman, dumanın içindeler!"

Bedenim mermerin sert soğuk yüzeyinden hafifçe kendini kurtardı. Artık yatar vaziyette havada süzülüyordum. Ne olduğunu anlayıncaya kadar gizli bahçeyi çevreleyen sütunların taşıdığı çatı hizasına çıkmıştım. Gözlerim dumandan yanıyor, kafam uğulduyordu. Babam ve muhafızların haykırıışları nedense anlaşılmaz, boğuk böğürmelere dönerken altımda bir karaltı belirdi. Dört griffinin çektiği bronz bir arabanın koltuğunda buldum kendimi. Koltuğu boydan boya saran parlak siyah tiftil keçi postunun saçakları tenimi okşuyordu. Arabadan sarkıp son kez aşağı baktığımda benden boşalan sunakta bir geyiğin yattığını gördüm. Artemis hepimize oyun oynamıştı. Son andaki planı buydu demek.

Griffinler zeytin ağaçlarıyla kaplı alçak tepelerin üzerinden denize yöneldiler. Eğriboz Adası uzaktan pusun içinde dev bir kambura benziyordu. Tanrıça beni ne kadar süre böyle bırakırdı bilmiyordum. Fakat bir kartal gibi rüzgârın içinden uçmak çaresizliğimi unutturmuştu. Yunan donan-

masının savaş gemileri duruyordu aşağıda gövdelerindeki uğursuz gözler gibi karanlık kürek delikleriyle. Troya için önlerindeki son engel de kalkmıştı.

ATALANTE

Çadırının kapısından başını eğerek çıkan Atalante etrafına bakındı. Deniz kumuyla yarışa hazır hale getirilen koşu pisti Arkadia'nın her köşesinden gelen insanlarla çevriliydi. Babası Iasus tribünlerin tenteli locasında asık bir suratla oturuyordu; önceki turlarda damat adaylarını yenen kızına öfkeliydi.

Güneş yükselmeye başlamadan bu iş bitmeli, diye düşündü Atalante elini gözlerine siper ederek. Tam geri çadıra girecekken seyircilerin uğultusu, satıcıların bağırması bıçakla kesilir gibi durdu. Havayı yasemin, gül kokusu sardı. Arkasını döndüğünde koşudaki rakibi, damat adayı Melanion'un çadırına giren güzel kadını gördü. Omuzlarından beline inen

sarı saçları altın pırıltılar saçıyordu. Kucağındaki yayvan sepette üç altın elma gözünü kamaştırdı.

Atalante kendi kendine fısıldadı: “Aphrodite. Yine âşık erkeklerin tarafında, haydi elinden geleni ardına koyma!”

Yarış öncesi organizasyon hizmetlileri gelip geçerken bir kez dahi tanrıçaya bakmayınca, Atalante onu sadece kendisinin gördüğünü anladı. Çadırına girip sedirin üzerine oturdu. Düzenli soluklar alıp vererek sakinleşmeye çalıştı. Kalbi küt küt atıyordu. Omuzlarından pelerinini sıyırdı. Kıvırcık siyah saçlarını sıkı bir topuzla topladı. Sonra ketenden bereyi başına dikkatle geçirdi ve çenesinin altından düğümledi. Kalçasını ve bacaklarının arasını örten perizoma tam üstüne oturmuştu. Göğüsleri ise kemik rengi dana derisinden yapılma şeritlerle sarılıydı. Göğüs kafesinin sıkıştığını, daraldığını hissetti. Ona kalsa aynı erkekler gibi çıplak yarışırdı. Onu örten giysi parçaları her hareketini bu sıcakta daha da bir güçleştiriyordu. .

Çadırın örtüsü aralandığında Atalante hâlâ göğsünü sıkı dar deri kumaşı çekiştirmekle meşguldü. Melanion tedirgin bakışlarla onu süzdü. Kumral saçlarını geriye taramış ve alnına mavi bir bant bağlamıştı. Açık kahve yeşil arası gözlerini tedirginlikle çadırın içinde gezdirdikten sonra, “Seni ikna etmemim bir yolu var mı?” dedi.

Atalante gözlerini Melanion’dan kaçırmadan başını iki yana salladı.

“Benden daha iyisin, seni geçmem olanaksız. Fakat birbirimize karşı hissettiklerimize kayıtsız kalma lütfen,” diyen

genç dönüp giderken Atalante arkasından seslendi: “Biliyorum. Ama Artemis’e yeminim var. Tanrıçayı öfkeliendiremem. O yüzden bu sana kalmış.”

“Bu işten sıyrılacağız, merak etme.”

Koşu yolunun iki yanı ılık ve uğultuyla çınliyordu. Atalante sağ ayağını öne attı, dizlerini kırdı ve gövdesini hafifçe öne eğdi. Çıplak ayaklarını ılık kuma gömdü. Biraz ilerisinde Melanion başlangıç pozisyonunu almıştı. Sırtından çapraz dolanarak belini saran kumaş tuhaf bir biçimde ağırlaşmış göbeğinin altına sarkıyordu. Atalante gözlerini kısarak dik dik baktı. Borunun tiz sesi havayı yardığında her ikisi de ileri atıldılar.

Bacaklarının hızına engel olamayan Atalante koşarken ayaklarının yerden kesildiğini hissetti. Melanion arkasından yalvarırcasına bakıyordu. Belli etmeden yavaşladı ve oğlanın geçmesine izin verdi. Nefes nefese kalmış gibi böğrünü tutarak sarsak adımlar attı. İlk altın elma az ötede duruyordu, parlak ve göz alıcı. Atalante eğilip avcuna aldı. Bayağı mesafe almış Melanion geriye bakarak biraz duraksar gibi olduysa da devam etti. Kız elinde elmayla rakibinin peşine takıldı. İleride kocaman bir dut ağacının olduğu dönemeçte oğlanı yakaladı. Aynı hizadaydılar. Birden diğer elma ayaklarının dibine düştü. Atalante mihlanmış gibi olduğu yere çakıldı. Yine eğildi ikinci altın elmayı da aldı ve oyalanmadan rakibini takip etti.

Seyirciler yarıştan memnun, çılgınlar gibi bağırıyorlardı. Fakat Atalante kulaklarını balmumuyla tıkamıştı. Son elmayı bekliyordu. Kaçırarak istemiyordu. O da önüne düşüp kuma saplanınca rahat bir nefes aldı. Saf altın ağırlıkları vız

geliyordu. Kucağında elmalarla yarışın bitimindeki bayrakların altından geçerek soluk soluğa kendini yere attı.

Melanion yarışı kazanmıştı. Gözleri parlıyordu. Atalante'ye bakıp başını hafifçe eğdi ve kutlamaya gelenlerin arasında çadırına yöneldi.

Fazla geçmeden babası muhafızları eşliğinde göründü. “Yabani hayatının sonu geldi. Artık evlenmek zorundasın, çocuk yapıp soyumuzun devamını getireceksin. Melanion da kocan olacak.”

Atalante terden sırılsıklam, saçları başı dağılmış ve toza bulaşmış halde babasının yüzüne bakmadan yanından geçip gitti. Kulağını tıkayan balmumuna rağmen söylediklerini anlamıştı.

Ertesi gün şehir surlarının içinde ve dışında bayram havası esiyordu. Tanrıların gizlenmiş, kuşkulu gözlerini arkasında hisseden Atalante ikindiye doğru sarayın avlusuna çıktı. Müstakbel damat Melanion ve babasını at üzerinde karşısında bulduğunda hiç şaşırmadı. Kral İasus artık erkek evlat yerine geçen, soyunun devamının tedarikçisi misafir gençle bolca zaman geçirmeye hevesli görünüyordu.

“Nereye gidiyorsun?” diye sordu Melanion tedirginlikle gözlerini kırptırarak.

“Dolaşmaya.”

“Ben de eşlik edeyim sana.” Melanion bakışlarını Atalante'nin dizlerine varan kısa peplosu, deri çizimleri, sol elinde tuttuğu ok ve yayda gezdirdi.

Atalante sırtına astığı sadağının kayışını kışkırtıcı bir hareketle düzeltti. “Yalnız kalsam iyi olur. Akşam bankete dönmüş olurum,” diyerek sur kapısına yöneldi. Babasının huzursuzca yan yan bakmasına aldırmadan yürüdü gitti. Teraslar halinde yamaca yayılmış zeytinliğin içinden geçerek yokuş aşağı bir fundalığa girdi. Güneş batmadan çeşit çeşit çamın olduğu eski bir ormana varmıştı. Yayında oku takılı, atılmaya hazırdı.

Yazın ortalarıydı, ormanın tabanı kurumuş kozalak ve çam iğneleri ile kaplanmıştı. Atalante bir sedir ağacının gövdesine sırtını dayayıp oturdu. İleride kayalık bir çıkıntının altında zehirli sarmaşık dalları ve ısırgan otlarıyla örtülmüş mağara girişi vardı. Sedirin gövdesini hafifçe okşadıktan sonra girişe yöneldi. Çıplak elleriyle dalları kenara ittirdi. Çocukluğundan beri ormanda yaşadığından teni zehirli yaprak ve dikenlere karşı bağışıklık kazanmıştı.

Mağara serindi. Karanlığa gözü alışıncaya kadar mağaranın koridorumsu duvarını yoklayarak el yordamıyla ilerledi. Ana salona vardığında orta yer toplanmış ölü ağaç dallarının alevli kıvılcımlar saçarak hararetle yandığını gördü. Yanık reçine kokusu tütsü gibi dağılmıştı. Sadak ve yayı dikkatlice toprak zemindeki kütüğe dayarken mağara duvarının girintilerinden birinde iri bir karaltı kıpırdandı. Kalker kaya duvarın önünde arka ayakları üzerinde duran boz ayı öylece durup genç kıza bakıyordu. Karaya çalan boncuk gözlerinde alevler dalgalanıyordu. Ön pençelerini kaldırmış pervaza dayanır gibi tutmuştu. Köşeli uzun burnunu havaya doğrulttu.

Atalante ateşin kenarından dolanarak birkaç adımda ayının yanına geldi ve kollarını gövdesine doladı. Bal peteği ile ha-

fif tatlımsı böğürtlen kokuyordu çenesinin altı. “Anne yarışı kaybettim,” dedi ayının böğründen başını kaldırmadan.

“Hile yapmalarına izin verdin, buna kaybetmek denmez. Arkadia’nın tüm avcıları ve sporcuları yeteneğini kıskanmayı bırakırlar belki böylece.” Boz ayı kıza şefkatle baktı. “Kimse anlamadı değil mi?”

“Hayır, hayır, altın elmaları yerden alırken epeyce oyalandım. Melanion’ı görseydin keşke. Sevinçten ne yapacağını şaşırdı.”

“Bir taşla iki kuş vurduk. Ne bakirelik yemini ettiğin Artemis’i ne de babanı karşına aldın. Âşık olduğun gencin kazanmasına izin verdin. Tanrısal hileye rağmen yarışma adil sayılır.” Ayı yanı başındaki kütüğe oturdu. Atalante de yanına. Sadağını yerden kaldırıp yuvarlak deri kapağı açtı ve ters çevirdi. İçinden kumlu toprak zemine üç tane altın elma yuvarlandı. “Şimdi Melanion bu elmaların karşılığını Aphrodite’ye ödemek zorunda.”

“Onu oyala. Tanrıça sabırsızdır. Fazla sürmeden lanetini salar. Yine de iyi düşündün mü? İkinizi aslana dönüştürecek.”

“Yaban doğada, insanlar tarafından rahatsız edilmeden kalmak için tek yol. Sen ve Melanion yanımdayken başka bir şeye ihtiyacım yok, bizimle orman da Artemis’in koruması altında olacak.”

“O zaman geriye beklemek kalıyor.”

Ben Atalante. Arkadia’nın ormanlarında kimselerin bilmediği bir mağarada dişi bir ayı tarafından emzirilip büyütüldüm. Babam bir erkek evlat istediğinden beni, kendi

öz kızını, doğar doğmaz ormana bırakmış. Sarayda mutsuz bir geleceğe bel bağlamak yerine insan gözleri ve hırsından uzakta, geldiğim yerde, yaban doğada yaşamayı seçtim.

DANAE

Danae güçsüz ince kollarını kaldırdı. Sütannesini bebeği usulca bırakırken ağlamaklı kısık sesiyle, “Oğlunu babandan saklamakla hata ettik,” dedi.

“Öyle veya böyle, hamile kaldığımda sonum belliydi.”

Annesinin kokusuna yöneldi bebek. Prenses göğsünü açıp memesini uzattığında hışımla yapışarak sütü emmeye başladı. Pamuklu kundağın gevşek bir yerinden küçücük beyaz ayağı dışarı çıktı. Danae ılık, yumuşak topuğu avcunun içine alınca gıdıklanır gibi kıpırdandı. Tam o anda omuzlarından kürek kemiklerine inen bir ağrı tüm sırtına yayıldı. Üç

gündür emzirmeyi öğrenirken kamburu çıkmıştı. Gülümsemeye çalıştı.

Sütannesi mermer banka, yanına çöktü. Yüzü zamanından önce gelen yaşlılığın derin çizgileriyle doluydu. Doğduğu günden dillendiği güne kadar sütüyle beslediği kızın sırtını ovalamaya girişti. “Dinlen. Birazdan bizi almaya gelirler.”

“Sen olmasan ne yapardım, bilmiyorum. Babam aylar önce, sanki hamile olduğumu sezmiş gibi annemi, kız kardeşimi İthaka’ya gönderdi. Kendi yuvamda, aile evimde kimsesiz kaldım.” Danae gözlerini elinin tersiyle silerek burnunu çekti.

“Ağlarsan sütün kesilir. Oğlunu düşün, sütün olmazsa yaşayamaz. Sakinleş. Gemiye bindik mi, artık bizimle uğraşmaz kral.”

Bir süre daha dut ağacının altındaki bankta gün doğumuna karşı oturdular. Kemerli avlu kapısında Kral Akrisios’un gönderdiği kâhya görüldü. Hiçbir şey demeden uzakta iki kadını beklemeye koyuldu.

“Hazır mısın?” Sütanne yerinden kalktı, içini çekerek gecedan hazırladıkları sepeti kucakladı. “İskelede zamanında olursak baban fikrini değiştirmeden o gemiye bineriz.”

Danae nar rengi hitonun işlemeli eteklerini toplayarak doğruldu, şalının ucuyla, uykuya dalan bebeğin çıplak başını sardı. Onlara sırtını dönüp geniş merdivenlere yönelen adamın peşi sıra yürüdüler. Orman güllerinin çevrelediği gezinti yolunu geçerlerken bahçeye serpilmiş çiğ taneleri hâlâ parlıyordu.

On dört yaşındaki Danae açgözlü Zeus'tan anlamadığı bir şekilde hamile kalmıştı. Aylarca yatak odası görünümülü o bronz kaplamalı hücrede boşuna hapsedilmişti. Bir gün bronz levhaların arasından içeriye altın renginde yağmur sızmıştı. Parlak, çam kokulu göz alıcı iri damlalar kucağına dolduğunda Danae rüyaya benzeyen, kaygısız mutlu bir sarhoşluğa teslim olmuştu.

“Kızın seni öldürecek bir oğlan doğuracak,” kehaneti çoktan sarayın her köşesinde ağızdan ağıza dolaşıyordu. Babası öfkeden deliye dönmüş, bronz odaya dalarak yeni doğan torununu bulmuştu. Kral Akrisios kehaneti engelleyememişti: Şimdiyse tahtına tehdit torunundan kurtulmak için anne-oğlu gemiye bindirip uzaklara mı yollayacaktı?

Danae kafasının içinin uyuştüğünü hissetti. Kalkınca, midesi sabaha karşı zorla içtiği keçi sütünün ekşimsi tadıyla bulandı. Doğunun yükselen kızıllığında ahşap iskeleyi gördüğü an bulantısına iki göğsü arasına saplanan bir sancı eklendi.

Bir grup asker, kayalık bir düzlüğe kurulu kraliyet çadırının önünde bekleyiyordu. Girişin üzerinde güçlü deniz meltemiyle dalgalanan kan rengi tente, havalanmaya çabalayan bir grifonun kanatlarını andırıyordu. Kâhya arayı açarak o tarafa seğırtti.

Sütanne ise kucakladığı sepetle şaşkın şaşkın boş iskeleye bakıyordu. Duraklar gibi oldu. Arkasına dönüp korku dolu gözlerini Danae'ye çevirdi. Yüzüne çaresizliğin solgun, koyu gölgesi düşmüştü. Nefesi kesilircesine, “Gemi nerede?” diye sordu.

Lohusa prenses uykusuz, yorgunluğun pençesinde zar zor adım atıyordu. İnce deri sandaletlerinin tabanı altındaki her çakıl ayaklarını sızlatıyordu. O an Danae'nin göğsüne yasladığı minik beden kıpırdandı. Hafif bir ritimle kolunu sallamaya başladı. Güçlkle yutkunarak mırıldandı. "Gemi yok." Ve sütannesinin yanından geçip gitti.

Burada, Argos kralının bekâr kızı olarak evlilik dışı çocuğuyla toplumdaki dışlanacaktı. Gemiyle uzaklara gönderileceğini zannederken yer altındaki odası yetmemiş gibi yeni bir mezar mı hazırlatmıştı babası? İskelede adımını atamaz durdu. Ona yetişen sütanesi sepeti yere koyup dizleri üzerine çöktü. Gümüşe çalan kalın saç örgüsünü dağıttı, kollarını göğsü üzerinde çaprazlayarak dövünmeye başladı.

Danae ne yapacağını bilemez bir halde etrafına bakındı. Bacaklarıyla kolları kurşun ağırlığındaydı. İleri geri sallanan kadını arkasında bırakarak iskelenin ucuna doğru yürürken rüzgârda dengesini kaybetmemeye çalıştı.

Kral sanki karşısındakiyle arasına sınır koysun diye esasını önünde dik tutmuş, heykel cansızlığında Danae'nin yaklaşmasını seyrediyordu. Hemen arkasında duran muhafız subayı dışında başka bir adam daha vardı. Onu tanıyordu: Baş marangoz çekicini sapından kavramış lahit büyüklüğünde bir sandığın başında dikiliyordu.

Yanlarına vardığında Danae nefretle babasına dikti gözlerini. Seyrek, kelleşmeye başlamış saçları kafa derisine yapışmıştı. Uzun siyah sakalı lüle lüle taranmıştı. Gözleri küçük kara delikler gibiydi. Abartılı ayin kıyafeti, meanader bordürlü himatyon kumaşa kat kat sarınmıştı.

“Atina yasalarını uygulamaktan başka çare bırakmadın bana. Kucağına altın yağmuru kabul ettin, üstüne üstlük doğurduğun çocuğu benden sakladın.”

“O senin torunun.”

“Fark etmez.”

“Tahtını elinden alacağından korkuyorsun. Kehaneti sen uydurdun değil mi? Suçu da bana yüklüyorsun.”

Kral Akrisios’un ablak suratı karardı, ama yanıt vermedi. Başı eğik duran marangoza, “Sandığa koy ikisini,” dedi.

Nefesinin kesildiğini sanan Danae hiddetle ayağını yere vurdu. “Korkağın tekisin.”

“Seni köle pazarına göndermediğime şükret.” Sonra geldiği gibi asasını dimdik tutarak çadırına döndü.

Danae artan rüzgârla ipleri kopmuş, kan rengi tentenin çadırı döven sesi içinden bağırdı: “Bizi ölüme hazırladın! Madem kehanete inanıyorsun o zaman Zeus’un oğlu Perseus’un gelip seni öldüreceği günü de bekle!” Hıçkırıklarını bastırmak ister gibi elini ağzına bastırdı.

Sorguçlu tunç miğferi ardında gizlenmiş gözlerinden hiçbir anlam okunamayan saray muhafızı mızrağın sivri ucunu prensese yöneltince marangoz ilk kez konuştu: “Gel kızım, direnmenin faydası yok. Dalgalar hızlıca alır götürür sizi.”

Muhafız sinirlendi, “Konuşmayı bırak da kızı sandığa koy.”

“Zaten öleceksem, bebeğimle denize atın bizi, bitsin bu iş.” Danae iskelenin başında bıraktığı zavallı sütannesine

doğru çevirdi bakışlarını. Kadın saçını başını yolarak ağıt söylüyordu. Artık yalnız devam etmeliydi. Bu ikinci mezarı olacaktı. Zengin prenseslerin mezarlarına konulan hediyelere ihtiyacı yoktu.

Usta marangozun iri eli çekiç sapını sıkmaktan morarmıştı. Diğer eliyle lahit görünümlü sandukanın kapağını kaldırdı. “Sandık dibe çeken ağır keresteden yapıldı. Ama sen yine de umudunu kaybetme, denizin ne yapacağı belli olmaz.” Buruk bir ifadeyle gülümsedi.

“Ne zırvalıyorsun öyle, haydi kapağı kapat.” Muhafız sabırsızca marangozun omzunun üzerinden kafasını uzatmıştı.

Danae sağ eliyle marangozun uzattığı eli tuttu, diğeriyle sıkıca Perseus’u göğsüne bastırdı. Bir ayağını kaldırıp içeri attı, sonra diğerini. Hafifçe çömelip oturdu. Bacaklarını uzattı ve boylu boyunca yattı. Sonra bebeği bırakmadan yan tarafına dönerek dizlerini karnına doğru çekti. Ölüler gömükleri beden şeklini almıştı. Oğlunu sol koluna aldı, başını başına yasladı.

Marangoz, Danae’nin sandığın içinde sakince kıvrılmasını şaşkınlıkla izliyordu. Kemerindeki keseden demir çivileri çıkardı. “Kapağı mühürlerken bebeğin çekiç sesinden uyanabilir.”

Danae, “Uyanırsa emziririm,” diye mırıldandı. Kirli ayak tabanları ahşabın köşesini çekinikçe yokladı.

Kapak üzerine kapandığında reçineli ağacın kokusu yoğunlaştı. İlk çiviye yerleştirmek için kapağı ileri geri oynatan

marangoz azıcık bir ara bırakıp fısıldadı. “Her ağaç batmaz, unutma! Çivileri gevşek bıraktım. Açığa varınca kapağı ittir.”

Tüm bunları biri rüyasında mı fısıldamıştı? Sandığın içi önce loşluğa, ardından karanlığa teslim olurken hayal meyal yanı başına bırakılan keçi sütü dolu deri matarayı fark etti.

Perseus’un ağlamasıyla kendine gelen Danae aynı anda dirseklerini ve topuklarını sandığın kenarına çarptı. Baygın halde ne kadar kaldığını bilmiyordu. Ağzı kurumuştu, dilinde tuhaf, acı bir tat vardı. Elini zonklayan alnına götürdü. Oğlu annesine sesini duyurmak için var gücüyle bağırıyor gibiydi. Sol tarafına yaslanıp göğsünü açtı. Anne sütünün kokusuna doğru çekilen bebek dudaklarıyla kaynağı kavradı. Sesini kesince Danae matarayı el yordamıyla bulup tepesine dikti. Tadı yağlı, kıvamı koyuydu.

Sandık karanlık basıncaya kadar usul usul sallanarak sürüklendi. Marangozun dediği çıkmıştı. Adam kralın siparişi olan batan kereste yerine suda yüzen sedir ağacı kullanmıştı. Danae’nin içine umut doldu. Belki tanrılar, hatta Zeus onu kurtarmak istiyordu. Daha fazla hava için kapağı avuçlarıyla ittirdi, yetmedi ayakları ile. Sonunda tahta savrulurken yana kaydı ve suya kapılıp gitti. Artan rüzgârla dalgalar da hareketlenmişti.

Perseus emzirmeden memnun kalmamış gibi ağlamayı sürdürüyordu. Acaba doymamış mıydı? Sütü kesilirse ne yapardı. Eline yayılan sıcaklıkla oğlunun, altındaki yumuşak keten bezi bilmem kaçınıcı kez ıslattığının ayırdına vardı.

Tekrar uyumalıydılar, belki denizin dibini boylarken acı hissetmezlerdi. Kaç gündüz, kaç gece geçtiğini saymadı Danae, fırtına onları sürükledi, sürükledi. İyice azalan sütü Perseus'un acıklı bağışlarını dindiremiyordu. Bir gece karanlıkta onlara eşlik eden yunus sürüsünün çıkardığı sesleri duyunca sustu. İşte o zaman bebeğinin aç karnını ninnilerle bastırabileceğini fark etti.

Sandık, saray marangozunun ününe layık bir şekilde ne su aldı ne de alabora oldu. Tam tersine ahşap, suda bir ceviz kabuğu gibi yüzüyordu. Dalgalar üzerlerinden atlayıp geçiyor, fakat içeri dolmuyordu. Yine tanrıların işi mi?

Sabaha karşı serinlikte dalgalar hafıfledi. Martı çığlıkları yankılanıyordu. Sandığının altı sert bir yüzeye oturduğunda Danae kıvrıldığı yerden başını kaldırdı. İssız bir kumsala vurmuşlardı. *Zeus en azından karaya sağ salim varmamızı sağladı*, diye içinden geçirdi. Nereye gelmişlerdi böyle? Kalkerden sarp yamaçların çevrelediği çamlık bir koya benziyordu.

Uyuyan Perseus'u sıkıca göğsüne bastırıp, kuma saplanmış, nerdeyse mezarı olarak kabullendiği sandıktan dışarı ayağını attı. Her yanı tutulmuştu. Titreyen bacaklarıyla sendeleyerek ılık kumlara bata çıka biraz ilerledi. Fazla uzaklaşmadan olduğu yere çöktü. Çatlak dudakları yanıyor, başı ağrıyordu. Bal rengi uzun saçlarının deniz havasından sertleşmiş bukleleri mızrak uçları gibi ensesini, omuzlarını, değdiği her yeri acıtıyordu.

Her şey bitmişti. Oğluyla sağ salim karaya çıkmıştı. Güneş yükselmeden gölgelik bir yer ve su bulmalıydı. Tekrar doğrulmaya çalışırken az ötede bir adamın ellerinde balık ağla-

rıyla olduğu yerde donakalmış baktığını gördü.

Danae kendinden geçerken balıkçı ağları yere atıp ona doğru koştu.

“Neredeyim?”

“Burası Seriphos Adası.”

Danae dirsekleri üzerinde doğruldu. Saz ve kargılardan yapılma bir çardağın altındaydı. Bakışları balıkçının kucağındaki Perseus’a kaydı. Yutkunarak zar zor konuştu. “Onu bana ver!”

“Korkma, uyuyor sadece. Biraz keçi sütü verdim. Senin için de ekmek ve lor ayırdım.”

Danae genç adamın uzattığı toprak testiden suyu azar azar yudumladıktan sonra ekmek bohçasını önüne çekti. “Adın ne?”

“Diktys.” Güneşten sertleşmiş esmer eliyle bebeğin ıslak bezini açmaya koyuldu. Buğday rengi saçları kıvrır kıvrır alnına dökülmüştü. Koyu ela gözleri kocaman açılmış ilgiyle Perseus’u inceliyordu.

Kız bir süre konuşamadı. Boğazına dizilen lokmaların üzerine dut şerbeti içerken, “Kim olduğumu sormayacak mısın?” diye sordu.

“Bir prenses kadar güzelsin. Karım olmasaydı kol kanat gerer ikinize de bakardım.”

“Beni güldürmeye çalışıyorsun.” Yolculuk boyunca rengi atmış elbisesinin eteğindeki yırtıkları düzeltmeye çalıştı Danae.

“Gözlerinde her anneninki gibi hüznün var, o yüzden.”

“Senin de merhamet.”

“Çıplak ayaklı prenses, gel seni Seriphos Adası’nın kralı ağabeyime götürüyüm. Genç bir anne olarak sana bu yabancı yerde koruma, yatacak yer, yiyecek verir.”

“Tabi gelini olmamı da ister.” Danae kafasını iki yana salladı. Gözleri doldu. Erkekler canına yetmişti. Ama oğlu da bir gün erkek olacaktı.

Balıkçı düşünceli bakışlarını hasır kilimde gezdirdi. “Demek gizlenmek istiyorsun. Nasıl hayatta kalacaksın?”

“Bu yolculuğu nasıl atlattıysam, ayakta da öyle kalırım. Bana toparlanıncaya kadar bir barınak göster yeter.” Eğilerek Diktys’in kucağından Perseus’u aldı. “Bir esaretten çıkıp diğerine giremem artık.”

“Bakirelerin ve lohusaların tanrıçası Artemis’in sana göz kulak olacağı öyle bir yer var.”

PANDORA

*“...Aphrodite, sen de büyülerinle kuşat onu,
İstekler, arzularla tutuştur gönlünü.”*

Hesiodes, İşler ve Günler 66-67, MÖ 700
(Çevirenler A. Erhat-S. Eyuboğlu)

Dünyaya gözümü açtığımda on beş yaşındaydım.

Boşluğa ne kadar baktığımı hatırlamıyorum. Önce loş mağaranın alçak tavanında oynayan ışıkları seçtim. Bir yerlerde yanan harlı ateşten çıkan odun çıtırtılarına çekiç sesleri karışıyordu. Bulanık perde çekilmişti gözlerime sanki. Alışınca kadar öylece bekledim.

Metali döven çekiç durdu. Az sonra düzensiz atılan adımlarla biri arkamdan dolaşıp soluma yanaştı. Başımı çevirdiğimde onunla yüz yüze geldik. Belli belirsiz sakal, sarımsı kalkan kaşların altında meraklı bir çift açık yeşil göz ve sımsıkı ka-

palı ince dudaklar gördüm. Ergen bir oğlanın meraklı hali genç bir adamın yüzündeydi. Tam yanımda durdu. Hafifse-rin kumlu toprağın üzerinde dengemi bulmaya çalışırken sol ayak parmaklarıma onunkiler değdi. Sıcaklık sol bileğimden ve baldırımdan sol uyluğuma yayıldı, oradan da kalbime.

Yalnız yaratıcımla böyle tanıştım. Demirci tanrı Hephaistos gördüğüm ilk yüz, dokunduğum ilk tendi.

Ona dik dik baktığımı görünce irkildi, geri çekilerek atölye-nin kuytu köşesine kaçtı. “Sana giyecek bir şeyler getireyim.”

O zaman çıplak olduğumu fark ettim. Vücudumda yer yer kurumuş kil kalıntıları vardı.

Yuvarlak dibini avcunun içiyle kavradığı, nerdeyse saydam taş alabastronu ters çevirip yağlı karışımı diğer elindeki de-niz süngerine döktü ve bana uzattı. “Bununla silersen geçer.”

Bir an öylece bakıp kaldıktan sonra badem ve gül kokulu süngeri aldım. Oramı buramı silerken o da kuytu bir köşede koluna attığı elbiseyle dikkatle beni inceliyordu.

Süngerin rengi çamura döndüğünde artık pürüzsüz aydınlık bir cildim vardı. Kendime hayran olmuştum. Utanmak duygusunu daha tanıımıyordum ki. Kol etimi cimcikledim. Acıdı. Ellerimi yüzüme götürdüm. Parmak uçlarımı çıkık elmacık kemiklerimde ve düz burun kemiğimde gezdirdim, kaşlarımda; dudaklarıma dokundum. Alt dudağımın altın-daki ince çenemi yokladım. Başparmağımla işaret parmağım arasını ancak dolduran ufak kulak memelerimi okşadım.

Hephaistos'un giderek artan bir ilgiyle beni izlediğini görsem de belli etmedim. Nihayet beceriksizce tuttuğu elbiseye gözüm takıldı. Gümüş pırıltılar saçan kumaş, yere suyun akıcı kıvamında dökülüyordu.

"Athena'nın hediyesi peplos," dedi.

Hiç düşünmeden aldım kafamdan geçirdim. Nasıl giyileceğini hep biliyormuşum gibi. Omuzlarıma denk gelen yerdeki yeşil taşlarla süslenmiş altın broşları düzelttim. Dümdüz inen ipek keten kumaş, ayak bileklerimi geçip yere uzandı. Sağ yanım dikişsiz bırakıldığından açıktaydı. Sağ bacağıma çıkarıp bilek kemiğimden yukarı doğru tenimde uzanan kavisli çizgiyi takip ettim.

"Biraz acele et, diğerleri gelmeden hazırlansan iyi olur." İlgisini belli etmemek ister gibi sedef kakmalı tunçtan bir kutunun içini karıştırmaya koyuldu.

"Diğerleri de kim?" diye sorarken etrafımda dönerek peplosun eteklerindeki minik noktalı bordürün dalgalanmasını inceledim.

Bana ilk defa uzunca baktı. Sol topuğunu yere basamıyordu. Taraklı ayağının ön kısmından destek alarak diğer bacağıyla arasındaki uyumsuzluğu kapatmaya çalışıyordu. Kaşlarını çatıp kapağı açık kutuyu burnumun ucuna tuttu. "Altın gerdanlık Khraitler'den, ipek işlemeli duvağın Athena'dan ve altın diyadem taç ise benden."

İster istemez diyademe elim gitti. Ne kadar göz alıcıydı. Üzeri kara ve denizin her türlü yabani hayvan kabartmalarıyla bezenmişti: aslanlar, panterler, ayılar, geyikler, denizatları,

yunuslar... Başıma yerleştirdim, alnım bu görkemli parçanın ağırlığı altında kaşınmaya başladı. Altın taç, takı, üstüne de altın işlemeli duvakla bana bir hararet bastı. İçerisi iyice ısınmıştı. Duvağı alnımdan geriye alırken, “Çok güzelmiş. Bunları ne diye takmam lazım?” diye sordum.

Hephaistos omuz silkerek boş kutuyu yanımda duran oymalı tabureye bıraktı. Sırtı bana dönük, “Yorulduysan oturabilirsin,” dedi.

Ne zamandır ayakta dikildiğimi yeni fark etmiştim. Atölyede bir kadını rahat ettirecek hiçbir mobilya parçası yoktu. Onun koyduğu mücevher kutusunu yere indirip tabureye yerleştim. Duvağı başımdan çekip kutuya bıraktım. Sıra makyaja gelmişti. Hephaistos tanrıçaların direktiflerini unutmamıştı besbelli. Elinde, içinde yeşil macunumsu bir karışım olan, el büyüklüğünde bir midye kabuğı ve bronz tutamaklı bir ayna ile karşımda dikildi yine.

“Bu da ne?”

“Malakit tozu, gözkapakların için.”

Macundan bir parmak alıp genç tanrının tuttuğı aynaya bakarak gözlerimi boyadım. Ardından süslenmem için aynayı ve diğerk malzemeleri elime tutuşturup çalışma köşesine döndü. Boya kapları dizimin üstünde; kuştüyünden bir kalemle sürme çektim, kırmızı aşıboyası rengine balmumuyla dudaklarımı belirginleştirdim.

Tüm bunlarla uğraşırken aklım yeni yeni başıma gelmeye başlamıştı. O parıltılı giysi, takılar ve makyaj, süs püs asıl sormam gerekeni unutturmuştu.

“Ben kimim?”

Topal tanrı benden tarafa döndü. Arkasındaki ahşap masaya elleriyle destek alarak dayandı. Derin bir nefes aldı. “Seni toprak ve sudan yarattım. Zeus öyle istedi. Tanrılar armağanlarla donattılar. Athena giydiğin peplos dışında dokuma yeteneğini, Aphrodite güzellik ve cazibeni, Hermes ise zekâ ve kurnazlığı, ayrıca ismini verdi. Sen Pandora, bütün tanrıların armağanısın.”

Çelenkler, mersin dalları, bahar çiçekleri ve rengârenk kumaş dokumalar her yerde tanrıların izleri seziliyordu. Bir türlü bitmek bilmeyen armağanlar, orama burama müdahale... Üzerimdekiler ağırlaşmaya başlamıştı. Kim olduğumu, gerçekte nereye ait olduğumu bilmiyordum. Gitgide silikleşen bir duvar tasviri gibi hissettim kendimi. “Hephaistos?”

“Evet.”

“Beni bunca zahmete girip neden yarattınız?”

Dayandığı yerden doğruldu. Çıplak ayakları tüy gibi, zeminini okşayan bir ritimle aksıyordu. Önüme çömeldi. Dizlerime koyduğum ellerimi avuçlarına aldı. Gözlerinde aynı anda sıcaklık ve endişe vardı. “Prometheus tanrılardan ateşi çaldığı için cezalandırılmalı. Onun saf, pek zeki olmayan kardeşi Epimetheus’a gelin olarak gideceksin. Evlerinde Prometheus’un sakladığı pithosu bulup açacaksın. Görevin bu.”

“Niye ben açmalıyım? Epimetheus denen adam açsın. İçinde ne var böyle önemli?”

Genç tanrı gözlerini yere indirdi. Alnında kırışıklar belir-miştir. “O çömlek bir kadının eliyle açılmalı. Epimetheus yerini bile bilmez. Akıllı olan sensin. Önce yerini bulmalı-sın. Kapağını açtığında insanlara dert olacak her şey dışarı çıkacak.”

“Zeus’un Prometheus ile alıp veremediğini, iki erkeğin arasındaki çalma-saklama oyununun bedelini insanlar öde-yecek, en başta da ben, öyle mi?”

Dürüstlikle başını salladı. “Hermes gün batarken damlar. Seni Epimetheus’a o götürecektir.”

“Hiçbir yere gitmiyorum!” Ellerimi çektim. “Madem beni yarattın, benden sorumlusun. Diğer tanrılar umurum-da bile değil.” Gözyaşlarım yanaklarıma akıyordu.

“Zeus seni kile dönüştürür yeniden!”

“Ne fark eder, tanrılara göre acıyı da sevinci de bilmem nasıl olsa.” Omzumdan sarkan duvağın ucuyla gözyaşlarımı sildim.

“Bana göre biliyorsun.” Sesi fısıltıya dönüşmüştü yaratı-cımın.

“Tüm o ağır suçu benim sırtlanmama göz yumacak mı-sın? Söyle, tanrılara yardım mı edersin, yoksa beni mi kol-larsın, ha?”

Akşama doğru mağaranın ana girişinden baş döndürücü sedir ağacı kokusu eşliğinde bir kahkaha yükseldi. Gamsız Hermes alaycı sesiyle, “Hazır mısın güzeller güzeli Pando-ra?” diye sordu. Sarımsı gözlerini kısarak tanrısal klanının

eserine, yani bana hayranlıkla baktı. Kendisini, ailesini övdü. Benimle ilgilenmedi bile. Bacak kaslarını ortada bırakan kısa, beyaz hitonu ile bileğini saran kanatlı sandaletler giymişti. Kibirli adımlarla etrafımda dolaştı.

“Gösterişi bırak da bir an önce yola düş!” dedi Hephaistos yanımıza gelerek. Karmakarışık saçlarını, yüzüne bulaşmış çamuru, kir pas içinde kaldığını yeni fark etmiştim. “İşim gücüm var daha, beni oyalama.”

“Tamam, tamam seni yabani mağaranda yalnız bırakalım.” Hermes elimi tuttuğunda son kez genç demirci tanrıyla göz göze geldik. Dudağının kenarı yalnız benim anlayabileceğim bir mesajla yukarı kıvrıldı. Başını yana eğip bakışlarını masanın üzerinde duran çekiç ve kil çekirdeği tümseğine çevirdi.

Epimetheus kapıdan bizi içeri sokmak istemedi önce. Hermes belli ki ona normal biri gibi görünüyordu. “Benim gelirim mi? Armağan mı? Prometheus kimselerden armağan kabul etme demişti. Yoksa siz tanrı mısınız?”

Sorular böyle devam edince Hermes’in sabrı taşıtı. Gözlerini devirip aniden ortaya çıkan bir sis sarmalının içinde kayboldu. Ondan kurtulduğuma inanamamıştım. Hemen görüşümü engelleyen duvağı çıkardım gizlice cebime tıktım.

Epimetheus haberci tanrıyı hatırlamadı bile. Nihayet beni buyur ederek arka bahçeye bakan bir avluya geçirdi. Aynı yaşta olmalıydık. Kısa boyluydu, göbeği son öğünden kalma lekelerle kaplı hitonundan öne fırlamıştı. Her an gülmeye

hazır, çekik gri gözleri tombul yüzüne neşe dağıtıyordu. Tanrıların onu niçin seçtiğini anlamıştım.

Hizmetçiyi pazara gönderdi, kuru-kabuklu yemiş, meyve, sebze ve balık alsın diye. Oturduğum klinenin önüne aslanpençeli bir sehpa yerleştirdi. “Susamışsındır. Yiyecekler gelinceye kadar bir şeyler iç.”

Şarap sürahiyle geri dönene kadar kafamın içinde ne söyleyeceğimi sayısız kez tekrar ettim. Pişmiş topraktan, yayvan kadehi iki kulpundan kavrayıp ağzıma götürdüm. Kekremesi, siyah üzüm tadı damağımdan kayıp boğazımdan aşağı indi. “Epimetheus, mahzeninizin var mı?”

Safça uzun kirpiklerini kırıştırdı. “Var, ama ben karanlıktan korktuğumdan hiç inmem oraya.”

“Benim inmeme izin verir misin?”

“İstiyorsan tabii.” Sebebini sormadı. Yalnızca, “Hizmetçi gelmeden yukarı çık. Prometheus oraya kendi dışında kimse-
nin girmesine izin vermez,” dedi.

“Hemen gelirim.” Kadehi titreyen ellerimle devirmeden sehpa-ya bıraktım.

İç avluya açılan demir menteşeli ceviz ağacından bir kapının önüne getirdi beni Epimetheus. “Burada bekleyeceğim.”

Elimi omzuna koyarak, “Bir bakınıp çıkacağım, sağol,” dedim.

Doğal ana kayaya oyulmuş basamaklardan, çok kenarlı büyük kalker taşlarla örülü mahzene indim. Duvarlarında

pencere niyetine en ufak bir açıklık bile yoktu. Ama gözle-
rim her ayrıntıyı rahatlıkla seçebiliyordu. Keskin görüşümle
pithosu duvar köşesinde, sıkıştırılmış toprak zeminde bir
oyukta buldum. Bir adım yüksekliğinde kapaklı, kocaman
çömleğin omuz kısmında ve tabanına yakın küçük kulpla-
rı vardı. Parmaklarımı soğuk, nemli dış yüzeyde gezdirdim.
Kabaca şekil verilip, yatay bantlara ayrılmıştı, bantların ara-
ları ise kabartmalı yılan motifi ile doldurulmuştu. İlgi çeke-
cek hiçbir özelliği görünmüyordu.

Kapağın yalnız benim elimle kaldırılırsa korkutucu olan ne
varsa dışarı fırlayacağı düşüncesiyle titredim bir an. Hepha-
istos iki koluma tanrısal nefesiyle üflemeseydi kendimi tuta-
mayacağımı biliyordum. Oyalanmadan hızla yukarı çıktım.
Karanlık çökmüştü.

Nefes nefese, “Gitmeliyim, tekrar geleceğim,” dedim Epi-
metheus’a.

Oğlan dut ağacının altında banka oturmuş bir şeftaliyi çene-
sinden suyunu akıtarak iştahla yiyordu. Yetişkinlerin dün-
yasına merak duymaması sayesinde ona açıklama yapmadan
çıkışa giden hole koştum. Yükselen ayın ışığı ıssız sokağa
vuruyordu. Daha önce gördüğüm bir patikadan buluşma
yerimiz Artemis tapınağına kadar hiç durmadan koştum.
Sütunlar üzerinde yükselen çatının alınlığında, simetrik yer-
leşmiş karşılıklı iki leoparın arasında, iki geyiği boynuzla-
rından kaldıran tanrıça heykeli karşımdaydı. Yere yığıldım.

Hephaistos beni koltuk altlarımdan tutup, topraktan fıski-
ran koyu yeşil kenger yaprakları arasından bir defnenin altı-
na çekti. “Haydi, kalk Pandora.”

“Kapağı, kapağı açmadım!” Yutkunurken tıkağımı.

Demirci tanrı ben öksürürken elini yanağımda gezdirdi.
“Biliyorum.”

“Yetiştirebildin mi?”

“Hem de nasıl, şu an ikizin Pandora Epimetheus ile sohbet ediyordur.”

“Ya pithos?”

“Onun içi boş. Zeus’un planı salgınların, kötülüklerin insanların arasına dişil bir görünümün elinden yayıldığına inandırmaktı.”

Tanrıların kurmacasında tüm dertlerin kaynağı olarak kadın gösteriliyordu. Bu akıllara sığmayan yalanı kurdular çünkü ilk atalarımızın zamanından bu yana süregelen anaerki düzen yıkılmalıydı. Onlara rağmen avcı-toplayıcı kökenimiz ve yabanıl hayata bağımız, dişil benliğimiz sayesinde her zaman korunacak; kabullenmek istemeseler de.

Taklidim günahı üstlendi. Bütün tanrıların armağanı olarak bana uyanıklık, kurnazlık, tatlı dil, güzellik, cazibe, akıl çelme verildi. Ancak bu armağanlara tanrılar fazla güvenmişti.

Denizin altındaki mağarada yaratıldığım o gün elpis, yani umut, Hephaistos’la benim için herhangi bir çömleğin en dibine saklanmamıştı. En üstte, kavranabilecek kadar yakındaydı. Biz de ona sarıldık.

KİŞİLER SÖZLÜĞÜ

ANDROMEDA

Filistin (kimi kaynaklarda Etiyopya) kralının kızı. Annesi Kraliçe Kassiopeia'nın deniz perilerinden daha güzel olduğuyla övünmesi yüzünden Poseidon ülkeye bir ejder gönderir. Kehanete göre Prenses Andromeda kurban edilirse ülke kurtulacaktır. Kahraman Perseus kanatlı atı Pegasus ile gelerek ejderi öldürür ve genç kızı götürür.

ARIADNE

Girit kralı Minos'un kızı. Kahraman Theseus labirentteki boğa adam Minotaurus'u öldürmeye geldiğinde prenses ona âşık olur ve kaybolmaması için bir yumak iplik verir. Sonrasında Theseus kaçarken Ariadne'yi de yanına alır, ancak nedendir bilinmez Naxsos Adası'na gelince orada uyurken bırakıp gider. Burada Ariadne'yi tanrı Dionysos bulur.

ATALANTE

Yunan mitolojisinin Artemis'ten sonra en ünlü avcısı. Bebekken erkek evlat isteyen babası onu ormana bırakır. Dişi bir ayı tarafından emzirilerek büyütülür. Avlanmayı ve erkeklere özgü birçok uğraşı sever. Evlenmeyi ise reddeder. İki ünlü efsanesi vardır. Bunların biri Kalydon yaban domuzu avı, diğeryse koşu yarışıdır. Kral babasının düzenlediği yarışmayı Atalante rakibi Melanion'un yere bıraktığı üç altın elmayı almaya çalışırken kaybeder ve onunla evlenir. Aphrodite altın elmaların karşılığını alamayınca çifti biri dişi biri erkek aslana çevirir.

DANAE

Argos Kralı bir kehanete göre kızının doğuracağı oğul tarafından öldürüleceğini öğrendiğinde, kızı Danae'yi hamile kalmasını önlemek için yeraltında bir hücreye kapatır. Zeus'un altın yağmur olarak yaklaştığı prenses dokuz ay sonra Perseus adını verdiği oğlunu doğurunca sütannesinin yardımıyla bebeği bir süre saklar. Bebeği bulan kral anneyi ve bebeği bir sandığa koyarak denizde ölüme bırakır. Zeus'un yardımıyla Seriphos Adası'na ulaşırlar. Balıkçı Diktys yardımına koşar ve onları kardeşi Kral Polydektes'e götürür. MÖ 5. yüzyılın vazo resimlerinde Perseus genelde 5-7 yaşlarında bir oğlan çocuğu olarak betimlenmiştir.

DEMETER

En önemli on iki Olympos tanrısından biridir. Toprak ve bereketin tanrıçası olması yanında özellikle Atina yakınlarındaki Eleusis'te doğan gizem kültünün tanrıçasıydı. Kızı Persephone (diğer adıyla Kore) amcası Hades tarafından kaçırılınca yasa bürünen Demeter, yeryüzünde hiçbir şeyin yetişmesine izin vermez ve açlık başlar. Baş tanrı Zeus bunun üzerine Hades'e baskı yaparak Persephone'nin geri getirilmesini sağlar. Ancak kız yeraltında Hades'in elinden bir şey yediği için onun gelini olmak zorundadır. Annesi Demeter Zeus'la pazarlık yaparak kızının yılın yarısını yeraltında, geri kalan yarısını yeryüzünde geçirmesini ister. Persephone ilkbahar ve yaz aylarında annesine döner.

İPHİGENİE

Troya Savaşı karakterlerinden Kral Agamemnon'un kızı olan İphigenie, Homeros Destanları'nda büyük bir role sahip olmasa da Euripides'in iki tragedyasıyla günümüze kadar gelen bir üne kavuşmuştur. Efsaneye göre Agamemnon,

Artemis'in kutsal geyiğini öldürdüğü için tanrıça öfkelenir ve Troya'ya doğru yola çıkmaya hazırlanan Aulis limanında demirli Yunan donanması gemilerini götürecek rüzgârı keser. Kâhin Kalkhas'a sorulduğunda Agamemnon'un neden olduğu bu olayda Artemis'in öfkesini bir tek kendi kızı kurban verilirse dineceği yanıtı alınır. Bunun üzerine Agamemnon İphigenie'yi ünlü kahraman Achill ile nişanlayacağı haberini göndererek karısı Klytaimestra ile kızını Aulis'e getirtir. Kız kurban masasında son anda tanrıça Artemis'in gönderdiği geyik (kimi kaynaklarda keçi veya ayı) sayesinde ölümden kurtulur. Ancak kurban sırasındaki bu değiş tokuşun diğerleri tarafından fark edilip edilmediği belli değildir.

MEDEA

Kolchis (Gürcistan) kralının kızıdır. Aynı zamandan Güneş soyundan Helios'un torunu ve Odyseia Destanı'nda adı geçen büyücü Kirke'nin de yeğenidir. Teyzesi gibi büyü yapma yeteneği dışında, şifa ve zehir karışımları konusunda yetkindir. Bir gün Jason adında Thesalyalı bir kahraman, Argos adlı gemisiyle Kolchis'e gelir. Niyeti ünlü Altın Postu çalmaktır. Bunu tek başına yapamaz. Prenses Medea'nın yaptığı zehirle postu koruyan yılanı öldüren Jason, onu da alarak yoldaşları Argonatlar ve gemileriyle ülkeden kaçarlar. Klasik dönem tragedya yazarı Euripides efsanenin geri kalanını detaylı şekilde anlatmaktadır.

MEDUSA

Deniz canavarı Keto'nun kızları üç Gorgo'dan ölümlü olanıdır. Belki de klasik Yunan sanatında en sık tasvir edilmiş figürlerden biri olan büyücü Medusa yılan saçları, korkunç çığlığı ve erkekleri taşa çeviren bakışlarıyla bilinir. Athena ve Hermes'in yardımlarıyla Medusa'nın başını kesen Perseus

sonrasında başı Athena'ya verir. Tanrıça da başı göğüs zırhının üzerine maske gibi yerleştirir. Medusa ölürken akan kanından Pegasos (Pegasus) doğar. Perseus dönüş yolunda Gorgo başın taş eden gücünü kullanarak Andromeda'yı kurtarır.

PANDORA

Prometheus'un ateşi tanrılardan çalması üzerine öfkeleyen Zeus, ateşi alıp saklasa da insanları cezalandırmak için Hephaistos'a kilden bir kadın yaratmasını ister. Pandora adı verilen gelin ikonografisindeki genç kız, Prometheus'un kardeşine gönderilir. Orada insanlığın başına belaları, kötülükleri serbest bırakacağı pithosun (çömleğin) kapağını açar. Tüm kötülükler, hastalıklar, salgınlar dışarı çıkar. Ne yaptığının farkına vardığında kapağı kapatsa da artık çok geçtir. Bir tek umut içeride kalmıştır. Pandora hikâyesi Hesiodos dışında nedense hiçbir antik yazar tarafından ele alınmamıştır. Mitolojide Pandora bir pithosun kapağını açar. 'Pandora'nın Kutusu' Antik dönem sonrası yerleşmiş bir kavramdır.

SÖZLÜK

Aiaia Adası: Kirke'nin adası, olasılıkla İtalya'nın batı kıyılarında.

Alabastron: Toprak, cam veya alabaster denilen mermer benzeri taştan yapılan, parfüm ve yağ gibi sıvıların saklandığı, gövdesi armut biçiminde ağıza doğru daralan kozmetik kabı.

Atriyum (atrium): Evlerde, villalarda kullanılan çatı açıklığı altındaki avlu.

Chlamys: Antik dönemde erkeklerin kullandığı bir omuz üzerinde tutturulan kısa pelerin.

Diyadem (diadem): Kadınların, özellikle gelinlerin taktığı fildişi, altın veya gümüş gibi malzemelerle süslü, üzeri kabartmalı taç.

Dor: Antik dönemde anakara Yunanistan'da yerleşik halklar. Dor sütunu ve düzenine adını vermiştir.

İyon (İon): Antik dönemde Anadolu'nun Ege kıyılarında yerleşik Grekler. Mimari üslup olarak İyon sütunu için kullanılır.

Gigant: Mitolojide tanrılara karşı savaşan devler.

Grifon (griffin): Kökeni Mezopotamya veya eski İran kültürü Elam'a uzanan mitolojik yaratık grifon, aslan gövdeli bir kartaldır. Genelde mezarların, sarayların koruyucu, bekçi figürüdür.

Himatyon (himation): Kıyafetlerin üzerine kullanılan dikşsiz giysi parçası; dikdörtgen kumaşın ölçülerine ve vücuda sarılış şekline göre erkek ve kadınlarda farklı isimler alabilir.

Hiton (chiton): İpek veya ketenden, bol büzgülü bir İyon kıyafeti.

Kharitler: Eski Yunan mitolojisinde Üç Güzeller olarak bilinirler. Adları ışıltı, güzellik anlamına gelen kharis kelimesinden gelmektedir. Kendi adları ise Aglaie, Euphrosyne ve Thalia olan Kharitler neşe, sanat ve yaratıcılıkla bağlantılıdır.

Kline: Genelde bir kenarı kıvrık olan kanepeler.

Kolchis: Gürcistan'ın antik adı.

Loutrophoros: Gelin hazırlanırken banyo suyunun konduğu kilden bir çeşit güğüm.

Meander: Antik Yunan ve Roma sanatında görülen dekoratif bordür motifidir. Menderes Irmağı'ndan adını alan motif, Eskiçağ tarihçisi Kerenyi'nin tanımladığı gibi labirentin çizgisel haline benzer. Geometrik şerit kesintisiz, köşe yaparak kıvrılarak döner.

Nympheion: Gelinin hazırlandığı özel bölüm veya salon.

Nysa: Kaçırılma olayının gerçekleştiği yer genelde Sicilya olarak kabul edilirken, Eleusis Gizemleri üzerine kapsamlı araştırmaları olan Karl Kerényi, Karya Bölgesi'nde Nysa kentinin trajik öyküye ev sahipliği olasılığından bahseder.

Obsidiyen: Ticareti tarih öncesi çağlara kadar giden volkanik cam.

Peplos: Dor kökenli, genelde kadınlara özgü, sadece iki omuz üzerinde broşla tutturulan kalın bir giysi. Dört yılda bir düzenlenen Panathenia Bayramlarında kült hizmetlisi kızlar tarafından dokunan peplos Athena'ya sunulurdu.

Peristil avlu (peristyl): Dışarıdan izole, duvarlarla çevrili sütunlu bir çeşit gizli bahçe-avlu.

Perizoma: Vazo resimlerinden bilinen, sporcuların alt bedenini örten, şorta benzeyen bir giysi parçası.

Petasos: Hermes'in kullandığı yanlara doğru genişleyen üçgen bir şapka.

Pithos: Akdeniz havzasında kökeni eski çağlara kadar uzanan pişmiş topraktan bir kap formudur. 1-2 metre arasında yükseklikte olup içinde şarap, zeytinyağı veya tahıl depolanan dev çömlek.

Purpur: Antik dönem giysilerinde yaygın görülen kırmızı-mor arası bir renk.

Rhabdos: Kirke'nin, adasına gelen erkekleri dönüştürürken kullandığı değnek.

ANTİK YUNAN MITOLOJİSİNİN KADINLARINA DAİR ÖYKÜLER

NESİBE ÇAKIR

"Savaşçı, kahraman veya ödlele fark etmez, bir erkeğin korkuları varlığımla ortaya çıkıyor. Büyücü Medusa'nın varlığıyla. Oysaki suç tamamen kendilerinde, gözlerime yansıyan görüntülerinde. Bana baktıklarında korkularının çıplak suretlerini görünce dehşete düşüyorlar. Dış dünyadan kopuyor, hissizleşiyor, insani yanlarını yitirerek birer heykele dönüşüyorlar."

Nesibe Çakır, antik Yunan mitolojisinin kadın figürlerini, mitolojideki belirsiz boşluklardan yararlanarak ve fantastik edebiyatın sağladığı özgürlükle yeniden anlatıyor bize.

Geleceklerini kader olmaktan çıkarıp tasarlayabilen bu kadınların öykülerini okurken aynı zamanda kökeni neolitik çağa kadar giden toplayıcı/şifacı kadın ile doğa arasındaki bağın gücünü seziyoruz.

ISBN 978-605-65272-9-6

ayizi kitap